

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ТАЙЛАН 2024

Агуулга

2	УДИРТГАЛ
3	Тогтвортой хөгжлийн тайлангийн тухай
4	Гүйцэтгэх захирлын мэндчилгээ
6	2024 оны онцлох үйл явдал
7	Тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр анхдагч байх нь
7	Тогтвортой хөгжлийн түүхэн замнал
11	СТРАТЕГИ
14	ЗАСАГЛАЛ
15	Тогтвортой хөгжлийн засаглал
16	Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо, бодлого
17	БАЙГАЛЬ ОРЧИН
18	Байгаль орчны гүйцэтгэл 2024
20	Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо
22	Уур амьсгалын сценари шинжилгээ ба материаллаг байдлын үнэлгээ
33	Хүлэмжийн хийн тооцоолол
38	Тогтвортой санхүүжилт
44	НИЙГЭМ
45	Ажилтнууд ба жендерийн олон янз байдал
46	Ажилтны сайн сайхан оршихуй, ажил амьдралын тэнцвэртэй байдал, хөнгөлөлт хангамж
47	Нийгмийн хариуцлага ба оролцоо
49	Хөгжлийн Алтан Сан Холбоо ТББ
53	ХАВСРАЛТ
53	Хамрах хүрээ 1,2 болон 3-ын хүлэмжийн хийн ялгарлыг ойлгох нь:
56	Материаллаг байдлын үнэлгээний аргачлал
58	Тайлбар толь

Удиртгал

Удиртгал

Тогтвортой хөгжлийн тайлангийн тухай

ХасБанк нь байгуулагдсан цагаасаа эхлэн засаглал, ил тод байдал, ёс зүй, комплаенсийн соёлд онцгой анхаарч, тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа мөрдөж, тогтвортой хөгжлийн стратеги, зорилт, гүйцэтгэлээ жил бүр олон нийтэд нээлттэй тайлагнаж ирсэн билээ.

Бид 2023 онд анхны тогтвортой хөгжлийн тайлангаа нийтэлсэн бол 2024 оны энэхүү 2 дахь тайлангаараа дамжуулан тогтвортой хөгжлийн хүрээнд баримталж буй стратеги, хийж гүйцэтгэсэн ажлуудаа онцлон тайлагнахын зэрэгцээ, Нийгэм, байгаль орчин, уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын хүрээнд учирч болзошгүй эрсдэл болон боломжуудыг нээлттэй тайлагнахыг зорилоо.

Энэхүү тайланг Даян дэлхийн ил тод тайлагнал (GRI), Тогтвортой хөгжлийн нягтлан бодох стандартын зөвлөлийн (SASB) стандартууд, Уур амьсгалтай холбоотой санхүүгийн тодруулга хийх ажлын хэсэг (TCFD) зэрэг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн тогтвортой хөгжил, уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тайлагналын стандартуудад нийцүүлэн бэлтгэв.

Гүйцэтгэх захирлын мэндчилгээ

Эрхэм хүндэт хувьцаа эзэмшигчид, харилцагчид болон ажилтнуудаа,

Бид бүхнийг дэмжин ажилладаг нийт хувьцаа эзэмшигчид, Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд, олон улсын түншүүд болон ХасБанкныхаа эрч хүчтэй, үнэнч хичээнгүй 1300 ажилтнууд, гүйцэтгэх удирдлагын багийнхандаа юуны өмнө чин сэтгэлийн талархал илэрхийлье.

Та бүхний тууштай оролцоо, дэмжлэгтэйгээр ХасБанк нь нийгэм, байгаль орчны хариуцлагыг бизнесийн стратегидаа нэгтгэхэд голлон анхаарч энэхүү чухал үнэ цэнийг Банкны өдөр тутмын үйл ажиллагаа төдийгүй бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт, зээлийн үйл ажиллагаандаа нэгтгэж нийгэм, олон нийтэд урт хугацааны эерэг нөлөөллийг үзүүлэх боломжтой боллоо.

Банк нь хариуцлагатай бизнесийн стандарт, тогтвортой санхүүжилтийн үүрэг амлалтынхаа хүрээнд хэрэгжүүлсэн гол гүйцэтгэлүүдээ онцолсон Тогтвортой хөгжлийн жилийн тайлангаа та бүхний дэмжлэгтэйгээр хоёр дахь жилдээ танилцуулж байгаадаа баяртай байна. Бид тогтвортой эдийн засаг, цаашлаад Монгол Улсын тогтвортой шилжилтийг тэргүүлсээр байх бөгөөд энэхүү тайлангаараа нийгэм, байгаль орчны тэргүүлэх зорилтуудын хүрээнд Банкны хэрэгжүүлж ирсэн ажлуудын явц болоод шинэ санал, санаачилга, 2025 оны зорилт, төлөвөө хуваалцах болно.

Юуны өмнө тогтвортой хөгжлийн зорилтод оруулах хувь нэмэр, үүрэг оролцоогоо нэмэгдүүлэхийн тулд хийж гүйцэтгэсэн 2024 оны голлох ажлуудаа онцолмоор байна. Бид өнгөрсөн жилийн тайлангаа танилцуулснаас хойш тайлагналын стандартаа мэдэгдэхүйц сайжрууллаа. Тухайлбал Банкны санхүүжүүлсэн үйл ажиллагаанаас үүссэн буюу Хамрах хүрээ 3-т хамаарах хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг анх удаа тооцсон ба энэ нь бидний 2023 оноос тооцож эхэлсэн Хамрах хүрээ 1, 2-т хамаарах буюу Банкны өөрийн үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын хамт тайлагнаж эхэллээ. Түүнчлэн бид Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банкны дэмжлэгтэйгээр зээлийн багцдаа материаллаг байдлын үнэлгээг хийж гүйцэтгэн Шилжилтийн төлөвлөгөөгөө шинэчиллээ. Бид дотооддоо ногоон санхүүжилтийн чиглэлээр манлайлж эдгээр тооцоолол, үнэлгээг хийж олон нийтэд тайлагнаж байгаадаа бахархаж байна. Хамгийн чухал нь эдгээр шинэ ойлголт, арга хэрэгслүүд, тооцоололд ашиглах өгөгдлүүд нь бидний ирээдүйн санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй холбоотой санал санаачилга, загварт хэрэглэгдэх юм. Бид цаашид ч тогтвортой санхүүжилтийн салбарт шинэ санал санаачилга нэвтрүүлж, уур амьсгалын чиглэлээр анхдагч байсаар байхыг эрмэлзэнэ.

2024 он нь ХасБанкны хувьд томоохон амжилттай, олонд үнэлэгдсэн жил боллоо. Бид Швейцар Улсад төвтэй хөрөнгө оруулалтын удирдлагын компани ResponsAbility Investments AG-ийн удирддаг Даян дэлхийн уур амьсгалын түншлэлийн сан (GCPF)-гийн 2024 оны Уур амьсгалын түншлэлийн нэр хүндтэй шагналыг хүртсэн билээ. Энэхүү шагнал нь байгаль орчин, нийгэмд бодитой нөлөөлөл үзүүлж буй санхүүгийн шинэлэг шийдлээр дамжуулан тогтвортой хөгжилд оруулсан бидний хувь нэмрийг үнэлж байгаа ба Монгол Улсаас энэхүү шагналыг авч буй анхны байгууллага нь бид болсон юм. Эрчим хүчний хэмнэлттэй барилгын зээлийн салбарыг хөгжүүлж, санхүүжилтийн шинэ тогтолцоог бий болгох чиглэлээр сүүлийн 15 жилийн хугацаанд хэрэгжүүлсэн тогтвортой бодлого, тууштай үйл ажиллагаагаараа ХасБанк бусад олон улсын нэр дэвшигчдээс илт ялгарсныг онцолж байлаа.

Бид үйл ажиллагаандаа ХасБанкны гурван тулгуурт зарчим болох Эх дэлхий, Эрдэнэт хүмүүн, Эрүүл ашгийг эрхэмлэн ажилладаг. Бидний амжилт зөвхөн шинэ ололт амжилтаар төдийгүй өмнөх үүрэг амлалтаа биелүүлж, бизнесийн бүхий л салбарт өндөр стандартыг баримтлан ажиллаж ирснээр хэмжигдэнэ.

Бид 2024 онд сэргээгдэх эрчим хүч болон эрчим хүчний хэмнэлттэй шийдлүүдийг өөрийн оффис, салбарын барилгуудад нэвтрүүлж, өөрийн үйл ажиллагаанаас ялгаруулж буй хүлэмжийн хийг бууруулахыг зорин ажиллаж байна. Мөн бид олон улсын байгууллагуудтай хамтран байгальд ээлтэй олон төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээр дамжуулан харилцагчдадаа хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах боломжийг олгосоор байгаа нь иргэн бүрт тогтвортой амьдралын хэв маягийг бүрдүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлж, хувь нэмрээ оруулж байна.

Бид өөрсдийн амжилтаараа бахархахын зэрэгцээ үүнийгээ харилцагчид, олон нийттэйгээ хуваалцан тэднийг тусалж дэмжихийг хичээдэг. Энэхүү сэтгэлээр бид шинэ оны бэлэг болгон Зүрх мартаггүй төсөлд 100 сая төгрөг хандивласан бөгөөд уг санаачилга нь тусламж хэрэгтэй бяцхан хүүхдүүдийн амь насыг аврахад тусалж, бидний нийгэм, олон нийтэд эерэг нөлөөллийг бий болгох гэсэн чин сэтгэлийн илэрхийлэл болсон гэж итгэж байна. Бид Хөгжлийн алтан сан холбоо ТББ-аараа дамжуулан нийгэмд үзүүлэх эерэг нөлөөллөө улам нэмэгдүүлж, олон нийт, нийгэмд үр өгөөжөө өгсөн олон төрлийн төслүүдийг хэрэгжүүлэн ажилласаар ирлээ.

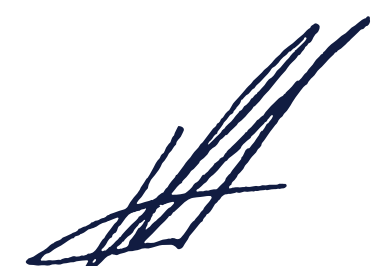
ХасБанк нь ажилтнуудынхаа ажил амьдралын тэнцвэртэй байдлыг хангах боломжийг нэмэгдүүлэн өдрийн 7 цагийн ажлын горимтой болсон Монголын анхны банк бөгөөд Банкны ажилтан бүр ажилтны орон сууцны зээлийн хөтөлбөр, ажилтны урт хугацаат хадгаламжийн хөтөлбөр, эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг, нэмэлт амралтын өдрүүд зэрэгт хамрагдах боломжтой ба бид ажилтнуудынхаа ажил амьдралд бүх талаар нь дэмжлэг болохыг зорьдог.

Бид цаашдаа илүү гэрэл гэгээтэй, сайн сайхан ирээдүйг бүтээхийг зорихын зэрэгцээ дэлхий нийтэд тулгараад байгаа асуудлуудыг шийдэх бүтээлч, шинэлэг шийдлүүдийг байнга эрэлхийлэх бөгөөд ХасБанкны бий болгосон тогтвортой, аюулгүй орчныг хамтын ирээдүйдээ цогцлоохын төлөө бусдыгаа уриалан ажиллах болно.

Хариуцлагатай, алсын хараатай санхүүгийн байгууллагын хувьд бид шинээр хэрэгжүүлэх боломжтой олон боломжуудыг ашиглахыг эрмэлзэж цаашдын хийх ажлынхаа суурийг аль хэдийн тавьж эхлээд байна.

Шинэ түншүүд, шинэ санал, санаачилгатайгаар бид ирэх ондоо илүү эрүүл ашиг, амжилтын төлөө хичээн ажиллах болно.

Гүйцэтгэх захирал
Гүмэнжавын **ЦЭВЭГЖАВ**

2024 ОНЫ ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДАЛ

Хүлэмжийн хийн ялгаруулалт

Үйл ажиллагааны
хүлэмжийн хийн
ялгаруулалт:

3,243.39 тн CO₂e

Санхүүжүүлсэн
хүлэмжийн хийн
ялгаруулалт:

413,645 тн CO₂e

Хүлэмжийн хийн
ялгаруулалтын
бууруулалт:

2,938,167 тн CO₂e

(2013 оноос хойш)

Эрчим хүчний хэрэглээ:

Сэргээгдэх эрчим
хүчний хэрэглээ:

26,500 кВц

Цахилгааны
хэрэглээ:

3,008,718.65 кВц

Эко банкны газар

Дэлхийн Уур Амьсгалын
Түншлэлийн Сангийн Шагнал 2024

Нийт
ажилтан

1300+

Ажиллагсдын орон
сууцны хөтөлбөр

180

Уян хатан
цагийн хуваарь

7цаг

Тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр анхдагч байх нь

Тогтвортой хөгжлийн түүхэн замнал

2002

- Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын бодлогоо анхлан батлав.
- “Ирээдүйн саятан” хүүхдийн хадгаламж гаргав.

2003

- Хөгжлийн Алтан Сан Холбоо ТББ байгуулагдав.
- Ажилтанд хувьцаа эзэмшүүлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлсэн анхны банк болов.

2004

- “Planet Rating” олон улсын байгууллагаар үнэлүүлсэн Монгол Улсын анхны банк болов.
- Дэлхийн банкны ядуу өрхөд туслах зөвлөлийн бүлэг (CGAP)-ээс хамгийн өндөр үнэлгээг авч, “Хүндэт өргөмжлөл”-өөр шагнагдав.

2006

- Банкны худалдан авалтын бодлого процессыг шинэчилж, Олон Улсын Санхүүгийн Корпорацийн хориглосон үйл ажиллагааны жагсаалтыг мөрдөж эхлэв.
- “Planet Rating” үнэлгээг ахиулж “А” болгов.
- Дэлхийн банкны Ядуу өрхөд туслах зөвлөлийн бүлгийн (CGAP) Санхүүгийн ил тод байдлын шагналыг гурав дахь удаагаа хүртэв.

2007

- Даян дэлхийн ил тод тайлагнал (GRI) болон НҮБ-ын Даян дэлхийн гэрээнд нэгдэв.

2008

- Алслагдсан бүс нутгийн бага орлоготой эмэгтэйчүүдийг дэмжих бүлгийн зээлийн хөтөлбөрийг эхлэв.
- “Олон нийтийн зөвлөлдөх хороо”-г байгуулав.

2009

- FMO банкнаас 6.5 тэрбум төгрөгийн синдикат зээл авч, эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүний хэрэглээний зээлийг 1788 иргэнд олгов.
- Карбоны нөхөн төлбөрийн санхүүжилт авсан бөмбөрцгийн хойд хэсэгт байрших анхны бичил санхүүгийн банк болов.
- Эко банкны нэгжийг байгуулж, “Эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн түгээх хөтөлбөр” хэрэгжүүлж эхлэв.
- “Охидын санхүүгийн боловсрол” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхлэв. “Тэмүүлэл” охидын хадгаламжийн шинэ бүтээгдэхүүн гаргав.

2010

- Гэр хорооллын айл өрхийн 80 орчим хувьд эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүнийг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр худалдан авах боломжийг бүрдүүлэв.
- Нийгмийн хариуцлагын хэрэгжилтийг “Planet Rating”-р үнэлүүлж өндөр үнэлгээ авав.
- Дэлхийн банкны Ядуу өрхөд туслах зөвлөлийн бүлгээс (CGAP) хоёр дахь жилдээ Мөнгөн шагнал хүртэв.

2011

- Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулсны нөхөн төлбөрийг хүлээн авсан нь дэлхийн хамгийн анхны тохиолдол болов.
- Компанийн засаглалын ёс зүйн дүрмийг батлав.

2012

- Монгол Улс дахь анхны мобайл банкны аппликейшныг хөгжүүлэв.
- “Service Excellence” төслийг хэрэгжүүлж, тус төслийн стандартыг хангасан Монгол Улсын анхны банк болов.
- Даян Дэлхийн Уур Амьсгалын Хамтын Ажиллагааны сан (GCPF)-аас тогтвортой санхүүжилтийн зориулалтаар 20 сая ам.долларын санхүүжилт татав.

2013

- ЕСБХБ-аас 10 сая ам.долларын Монголын Тогтвортой Эрчим Хүчний Санхүүжилтийн Сан (MonSEFF)-ийг хүлээн авав.
- Хүлэмжийн хийг бууруулах бизнесийн зээлийг зах зээлд анхлан нэвтрүүлэв.
- Хүлэмжийн хий ялгаруулалтын баталгаажсан бууралтыг (ХХЯББ) арилжаалах зорилгоор Цэвэр хөгжлийн механизмд бүртгүүлэв.

2014

- ХасБанкны нийгмийн үйл ажиллагаанд “Planet rating” байгууллага Ази тивээс хамгийн өндөр “4” буюу “Хангалттай” үнэлгээг өгөв.
- Эко машины зээлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхлэв.

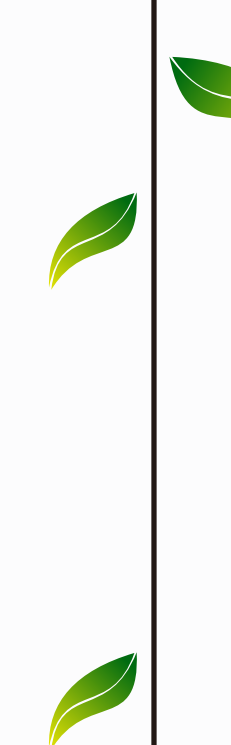

2015

- Харилцагчийг хамгаалах зарчмуудыг амжилттай хэрэгжүүлсэн, өндөр амжилт гаргасныг баталгаажуулж Харилцагчийг хамгаалах ухаалаг хөдөлгөөний гэрчилгээг авав.
- Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын баталгаажсан бууралт (ХХЯББ)-ын кредитийг Шведийн Засгийн газарт худалдах гэрээ байгуулав.

2016

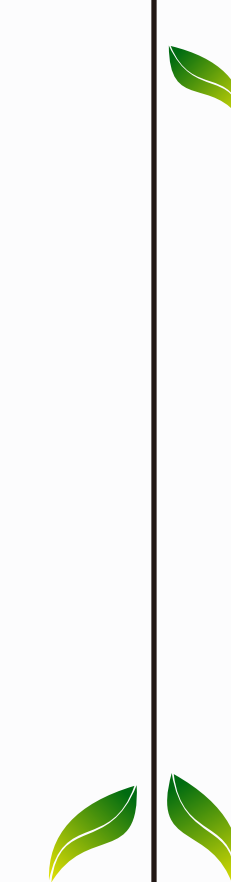
- ХасБанк нь Уур амьсгалын ногоон сан (УАНС)-аар магадлан итгэмжлэгдсэн хөгжиж буй орны анхны хувийн хэвшлийн байгууллага болов.

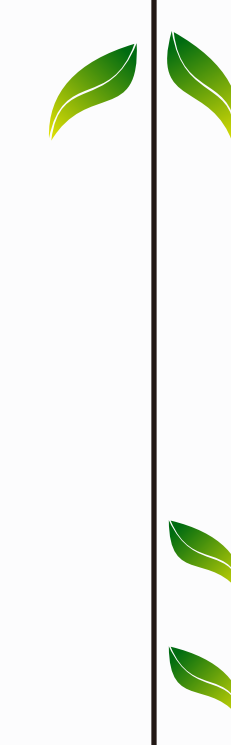

2017

- Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг бууруулах бизнесийн зээлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор УАНС-аас 19.5 сая ам.долларын зээлийн санхүүжилт, 0.5 сая ам.долларын буцалтгүй тусламжийн санхүүжилт авав.
- Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, УАНС-тай хамтран "Боломжийг бодит болгоё" уриатай Ногоон санхүүжилтийн анхдугаар чуулганыг зохион байгуулав.
- ХасБанкны Сэргээгдэх эрчим хүчний төслийг санхүүжүүлэх санал нь УАНС-аар батлагдсанаар бид арилжааны зориулалттай сэргээгдэх эрчим хүчний цахилгаан станцыг санхүүжүүлсэн Монгол Улс дахь анхны дотоодын арилжааны банк болов.

2018

-
- "Маймонсоорс" ХХК-ийн хэрэгжүүлсэн Монголын анхны "LEED Platinum" гэрчилгээтэй ногоон барилгын төслийг санхүүжүүлэв.
 - Хөнгөлөлттэй зээл олгох, малчдыг чадавхжуулах замаар бэлчээрийн доройтлыг арилгах, малын эрүүл мэндийг сайжруулах зорилготой "Ногоон бэлчээрийн хөтөлбөр"-ийг Мерси Кортой хамтран эхлүүлэв.
 - УАНС-ийн Үндэсний эрх бүхий байгууллага (NDA) болон Үндэсний зохицуулагч (NFP)-ийн чадавхыг бэхжүүлэх зорилгоор УАНС-д өргөн барих Монгол Улсын хөтөлбөрийг боловсруулах, УАНС-тай хамтран ажиллах тогтолцоог бий болгох ажлуудаас бүрдсэн бэлэн байдлыг дэмжих хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлэв.
 - Ногоон санхүүжилтийн чуулганыг хоёр дахь жилдээ "Эрчим хүчний хэмнэлт" хөтөлбөрийн хүрээнд "Бид дэмжинэ" уриатайгаар зохион байгуулав.

2019

- Монголын Ногоон Санхүүгийн Корпорац (MGFC) байгуулахад зориулсан УАНС-ийн Төсөл бэлтгэх санхүүжилтийг (PPF) авч амжилттай гүйцэтгэв.
- УАНС-ийн хамтын санхүүжилттэй Эрчим хүчний хэмнэлттэй хэрэглээний зээлийн хөтөлбөрийг зах зээлд нэвтрүүлсэн ба уг хөтөлбөрийн хүрээнд Монгол Улсад анх удаа эрчим хүчний хэмнэлттэй халаагуур болон амины орон сууцыг сайжруулах дулаалгын зээлийг үндэсний хэмжээнд олгож эхлэв.
- "Эко дулааны шийдлийг Бид дэмжинэ" уриатайгаар Ногоон санхүүжилтийн чуулганыг 3 дахь жилдээ зохион байгуулав.

2020

- Тогтвортой санхүүжилтийн холбоотой хамтран Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зээлийн туршилтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэв.

2021

- УАНС-ийн санхүүжилтээр гэр хорооллын бүсэд хэрэгжих “Халаалтын тархмал, бие даасан шийдэл”-ийг бий болгох ТЭЗҮ боловсруулах төслийг амжилттай хэрэгжүүлж дуусгав.

2022

- НҮБ-ын Хүүхдийн сантай хамтран хот, хөдөөгийн гэр хорооллын иргэдэд зориулж гэрийн дулаалгын цогц шийдлийг санхүүжүүлэх зээлийг олгож эхлэв.
- Ногоон барилгын шийдлийг сурталчлах зорилгоор Монголын Амины Орон Сууцны Инновац Хөгжлийн Төвтэй хамтран ажиллах санамж бичгийг байгуулав.
- ЕСБХБ, ОУСК, "FMO"-тай 79 сая ам.долларын ногоон санхүүжилтийн эх үүсвэрийн гэрээ байгуулав.
- Эко автомашины зээлийн хөтөлбөрийг дахин сэргээж, ХасЛизингээр дамжуулан 100% цахилгаан автомашиныг санхүүжүүлж эхлэв.
- УАНС-ийн санхүүжилтээр Үндэсний эрх бүхий байгууллага (NDA)-ын бэлэн байдлыг дэмжих хөтөлбөрийн дараагийн үе шатыг амжилттай хэрэгжүүлэв.

2023

- Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлага төслийг эхлүүлэв.
- Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын шилжилтийн төлөвлөгөө болон Тогтвортой хөгжлийн удирдлагын бүтцийг Төлөөлөн Удирдах зөвлөлөөр батлуулав.
- УАНС-ийн санхүүжилттэй Монгол Улсад Эрчим хүчний хэмнэлтийн даатгал (ESI)-ын механизмыг нэвтрүүлэх төслийг "BASE" болон "Тэнгэр Даатгал"-тай хамтран амжилттай хэрэгжүүлж дуусгав.
- 10 кВт/цагийн чадалтай нарны эрчим хүчний системийг ХасБанкны төв албаны байр болон 2 салбарт суурилуулав.

2024

- Жижиг, дунд бизнесүүдийг олон улсын стандарт нэвтрүүлэхэд нь дэмжин ажиллах зорилгоор “Жижиг, дунд бизнесүүдэд ISO стандарт нэвтрүүлэх хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлэв.
- Санхүү Эдийн Засгийн Их Сургуультай хамтран ажлын байранд суурилсан сургалтын хөтөлбөрийг эхлэв.
- ХасБанкны Тогтвортой хөгжлийн анхны тайлан гарав.
- Бизнес эрхлэгч эмэгтэйчүүд болон ногоон бизнес, эрчим хүчний хэмнэлттэй хэрэглээг дэмжих, зорилгоор FMO (Нидерландын хөгжлийн агентлаг)-аас 50 сая ам.доллар, PROPARCO (Франц улсын хөгжлийн санхүүгийн байгууллага)-аас 25 сая ам.долларын санхүүжилт авах гэрээнд гарын үсэг зурав.
- Ногоон бизнесийг дэмжихэд зориулж ЕСБХБ-аас 25 сая ам.долларын санхүүжилт авав.
- Ажилтнуудын сайн сайхан оршихуй, ажил амьдралын тэнцвэрт байдлыг хангах зорилгоор өдрийн ажлын цагийг 7 цаг болгов.
- ХасБанкны Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зээлийн хөтөлбөр Даян дэлхийн уур амьсгалын түншлэлийн сан (GCPF)-ийн 2024 оны шилдэг төслөөр шалгарав.
- Азийн хөгжлийн банкнаас бичил, жижиг, дунд бизнесүүд болон уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах байгальд ээлтэй төсөл, хөтөлбөрүүдийг дэмжих зорилгоор 50 сая ам.долларын санхүүжилтийн гэрээнд гарын үсэг зурав.
- ХасБанкнаас нийт 500 сая төгрөгийн дүн бүхий “Оюутны тэтгэлэгт хөтөлбөр”-ийг зарлав.

Стратеги

ХАСБАНК

Стратеги

Монгол Улсын уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг хүлээж буй амлалтууд нь бидний стратегийн зорилт, шилжилтийн төлөвлөгөөний үндсэн суурь болж байна. Бид уур амьсгалын эрсдэл, боломжууд хоорондоо нягт уялдаа холбоотой гэдгийг хүлээн зөвшөөрч, энэхүү ойлголтод үндэслэн уур амьсгалын шилжилтийн төлөвлөгөөгөө батлаад байна. Эдгээр харилцан хамаарал бүхий асуудлууд нь бидний хэрхэн мэдээлэл цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх, багцын удирдлагыг хэрэгжүүлэх, харилцагчдынхаа шилжилтийг дэмжих болон бусад оролцогч талуудын хүлээлтэд нийцсэн арга барилыг олох зэрэгт нөлөөлдөг.

ХасБанк нь Эх дэлхий, Эрдэнэт хүмүүн, Эрүүл ашиг хэмээх гурван тулгуурт зарчмыг үйл ажиллагаандаа баримталж, хариуцлагатай банкны үйлчилгээ, нийгэм байгаль орчинд ээлтэй байх тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлж байна. Бид олон улсын байгууллагуудын шаардлага, стандартуудыг бүрэн биелүүлэхээс гадна Монгол Улсын баримталж буй бодлого, алсын хараа, замын зургийг үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж Монгол Улсын санхүүгийн салбарын ногоон шилжилтийг манлайлахыг зорьж байна.

ХасБанкны Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын бодлого, тогтолцоо нь ОУСК-ын гүйцэтгэлийн найман стандартыг хангасан бөгөөд бидний үйл ажиллагааг олон улсын санхүүгийн байгууллагууд тогтмол үнэлж дүгнэдэг. УАНС-аас Банкны үйл ажиллагаа, засаглал, нийгэм, байгаль орчны эрсдэлийн удирдлагыг 2 удаа магадлан итгэмжиллээ.

Монгол Улс уур амьсгалын зорилтоо Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрээр дамжуулан илэрхийлж, 2030 он гэхэд үндэсний хэмжээнд нийт хүлэмжийн хийн ялгарлыг суурь нөхцөлтэй харьцуулахад 22.7%-иар бууруулах зорилт тавьсан. Энэхүү зорилт нь эрчим хүчний үйлдвэрлэл, тээвэр, аж үйлдвэр, хөдөө аж ахуй, хог хаягдал зэрэг голлох салбаруудын хүлэмжийн хийг бууруулах төлөвлөгөөг багтаасан байдаг. Түүнчлэн нүүрстөрөгчийг хуримтлуулах, хадгалах зэрэг нэмэлт арга хэмжээг хэрэгжүүлснээр 2030 он гэхэд хүлэмжийн хийн ялгарлыг 27.2%-иар, ойн салбарын нүүрстөрөгчийн шингээлтийг нэмэгдүүлснээр нийт хүлэмжийн хийн ялгарлыг 44.9%-иар бууруулах боломжтой гэж үзэж байна.

Мөн бүс нутагтаа тэргүүлэгч үндэстэн болгох зорилготой Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого болох Алсын Хараа 2050 нь Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтуудыг дэмжин гарсан. Энэхүү алсын хараа нь хүлэмжийн хийн ялгарал багатай, бүтээмжтэй, хүртээмжтэй ногоон эдийн засгийг бий болгоход голчлон анхаардаг ба стратеги нь дараах 3 хэрэгжүүлэх үе шатад хуваагдсан байна. Үүнд:

- 1. 2021-2030:** Ногоон санхүүгийн үндэсний тогтолцоог бий болгож, байгальд ээлтэй технологийг дэмжих;
- 2. 2031-2040:** Ухаалаг хэрэглээ, бүтээмжтэй үйлдвэрлэлийг төлөвшүүлж, уур амьсгалын ногоон санхүүжилтийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх;
- 3. 2041-2050:** Уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадавхыг бэхжүүлэх, тогтвортой үйлдвэрлэл, хэрэглээг төгөлдөржүүлэх.

Эдгээр зорилтуудыг биелүүлэхийн тулд Банкны бүхий л үйл ажиллагаа, оролцогч талуудыг хамарсан цогц арга хэмжээ шаардлагатай болж байна. Үүнд:

- **Харилцагчид:** Эдийн засагт бодитоор үйл ажиллагаа явуулж буй харилцагчдад шилжилтийн үе нэн тэргүүнд нөлөөлөх тул харилцагчдынхаа шилжилтийн үед дэмжлэг үзүүлэх шаардлагатай болж байна. Бид харилцагчдынхаа шилжилтийн зорилт, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэхэд туслах шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санал болгохыг зорих болно.
- **Хөрөнгө оруулагчид:** Парисын хэлэлцээрт нийцүүлж хөрөнгө оруулагчид нь уур амьсгалын асуудалд анхаарал хандуулан, уур амьсгалын хэрэгжихүйц стратеги бүхий санхүүгийн байгууллагуудад хөрөнгө оруулах нь элбэг болж байна. Иймд СТОУС-ын S2 стандарт нь энэ чиглэлийн ил тод байдал, шалгууруудыг мэдэгдэхүйц хэмжээнд сайжруулж байна.
- **Ажилтан:** Уур амьсгалын зорилтуудыг биелүүлэхэд Банкны ажилтан бүр чухал үүргийг гүйцэтгэх ба зорилго төвтэй байгууллагын хувьд бид тогтвортой хөгжлийн чиглэлээр мэргэшсэн шилдэг мэргэжилтнүүдийг татах замаар уур амьсгалын туршлагуудыг дэмждэг орчныг бүрдүүлэхийг эрмэлзэнэ.
- **Зохицуулагч байгууллагууд:** Зохицуулагч байгууллагууд санхүүгийн салбарыг ногоон шилжилтийг идэвхжүүлэх гол хөдөлгөгч гэж харсаар байна. Хэдийгээр Монгол Улсын санхүүгийн салбарт уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотой аргачлал, зохицуулалтууд одоогоор байхгүй байгаа ч бид өөрсдийн тайлагналын тогтолцоог шинээр гарч буй тайлагналын шаардлагад нийцүүлэн сайжруулж, ирээдүйн зохицуулалтын шаардлагад бэлтгэсээр байна.

Бид засаглал, стратеги, эрсдэлийн удирдлага, хэмжүүр үзүүлэлт болон зорилтууд гэсэн хэсгүүдийн хүрээнд уур амьсгалтай холбоотой тайлагналын асуудлуудаа сайжруулсаар байна. Мөн бид уур амьсгалын ногоон санхүүжилтийн зах зээлд манлайлагчийн байр сууриа бэхжүүлэх, Монгол Улсын ногоон шилжилтийн зорилтуудын уялдааг хангахын тулд нэн тэргүүн авч хэрэгжүүлэх алхмуудаа тодорхойлоод байна.

Эдгээр стратегийн алхмуудыг чухалчлан, тасралтгүй хөгжиж буй дэлхий эдийн засагт эдийн засгийн болон өрсөлдөх чадварыг хангаж ажиллахын зэрэгцээ Монгол Улсын уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг зорилтуудад бодитой хувь нэмэр оруулахаа амлаж байна.

Засаглал

Засаглал

Тогтвортой хөгжлийн засаглал

Банкны тогтвортой засаглалын арга барил нь стратегийн зорилт, эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог багтаасан тогтвортой хөгжлийн стратегид удирдлага, хяналтыг хэрэгжүүлэхэд чиглэнэ. Бид тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг өдөр тутмын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэхэд тогтвортой засаглалын бүтэц чухал үүрэгтэй гэдгийг хүлээн зөвшөөрч байна. Бид тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлалыг хэрэгжүүлэх, түүнд хяналт тавих үүрэгтэй удирдлагын түвшний ажилтнуудыг тодорхойлоод байгаа ба энэхүү бүтэц нь цаашид тогтвортой хөгжлийн зорилтуудын гүйцэтгэлд суурилсан урамшууллын механизмыг бий болгоход туслах юм. ХасБанкны Тогтвортой хөгжилтэй холбоотой аливаа асуудал, санал санаачилга нь ТУЗ, Гүйцэтгэх удирдлага болон Тогтвортой хөгжлийн хороодоор дамжин шийдвэрлэгдэнэ.

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл (“ТУЗ”)

ХасБанкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь тогтвортой хөгжлийн стратегийг тодорхойлох, нийгэм, байгаль орчны хүчин зүйлсийг шийдвэр гаргалтад нэгтгэхэд чухал үүрэгтэй бөгөөд шаардлагатай хөрөнгө, санхүүжилтийг хуваарилах замаар Банкны урт хугацаат зорилтууд тогтвортой хөгжлийн зорилтуудтай нийцэж буй эсэхэд анхаарна. ТУЗ нь уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын хяналтыг хэрэгжүүлж, зохистой эрсдэлийн удирдлагын систем, хяналтын тогтолцоог бий болгох үүрэгтэй. Эрсдэлийн удирдлагын хороо нь Банкны одоогийн болон ирээдүйн уур амьсгалын эрсдэлийн хүлээн зөвшөөрөх хэмжээ, стратеги болон Шилжилтийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хянаж, ТУЗ-д тайлагнаж ажиллана. ТУЗ нь тогтвортой хөгжлийн гүйцэтгэл, уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын чиг хандлага, эрсдэлүүдийн талаар тогтмол мэдээлэлтэй байх ба тусгайлсан сургалт, тайлагналаар дамжуулан тэдгээрийг удирдлагын түвшинд ойлгож, үнэлж, удирдаж, хариу арга хэмжээ авч ажиллана.

Тогтвортой хөгжлийн хороо

ХасБанкны Тогтвортой хөгжлийн хороо нь Гүйцэтгэх захирлын удирдлага дор, Банкны холбогдох бүх газар нэгжийн удирдлагын бүрэлдэхүүнтэйгээр үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Тогтвортой хөгжлийн хороо нь Банкны тогтвортой хөгжил, ногоон санхүүжилтийн тогтолцоог бий болгох, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын суурь конвенцын Парисын хэлэлцээрийг хэрэгжүүлэх, Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмрийн зорилтын хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө, түүний гүйцэтгэлийг хэлэлцэх гэсэн үндсэн чиг үүргүүдийн хүрээнд ажиллана. Тус хороогоор хэлэлцсэн асуудал, гарсан үр дүнг Банкны Гүйцэтгэх удирдлагын хороонд тайлагнадаг.

Нийгэм, байгаль орчин, уур амьсгалын эрсдэлийн баг

Нийгэм, байгаль орчин, уур амьсгалын эрсдэлийн баг нь тогтвортой хөгжлийн бодлого, журмын хэрэгжилт, хяналтыг хариуцдаг ба Эрсдэлийн бодлого, хяналтын хэлтэст харьяалагдаж, Эрсдэл хариуцсан захиралд шууд тайлагнан ажилладаг.

Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын тогтолцоо, бодлого

Байгаль орчин, нийгэм, засаглалын (БОНЗ) эрсдэлт хүчин зүйлс гэдэгт банкны санхүүгийн гүйцэтгэл, хөрвөх чадварт эерэг болон сөргөөр нөлөөлж болох байгаль орчин, нийгэм, засаглалын асуудлуудыг хамааруулна. ХасБанк нь эдгээр хүчин зүйлсийн ач холбогдлыг анх байгуулагдсан цагаасаа хойш ухамсарлаж, Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын бодлогын тогтолцоог 2002 оноос одоог хүртэл хэрэгжүүлж байна.

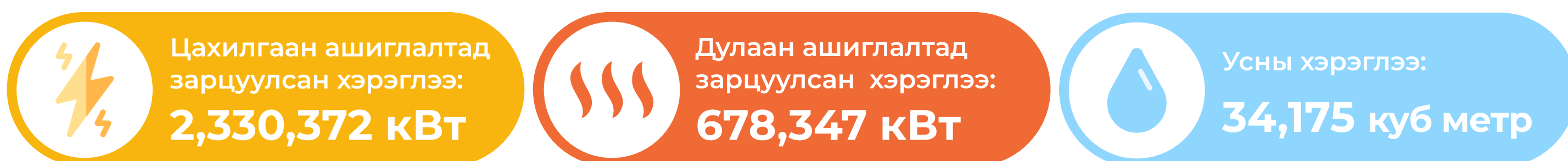
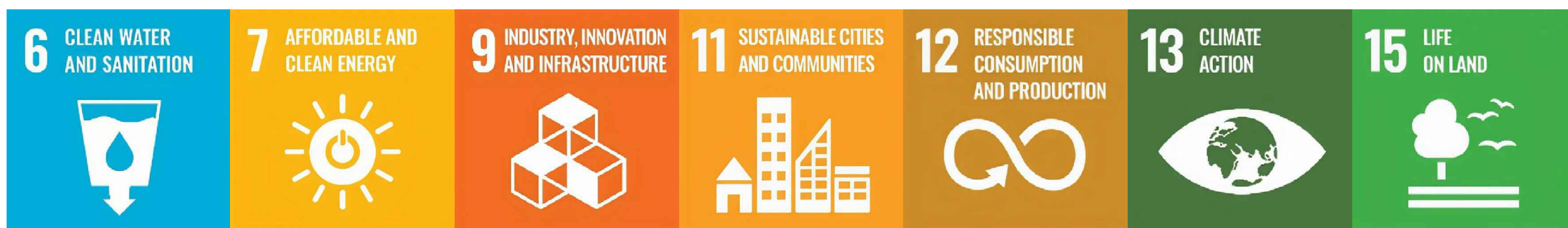
Нийгэм, байгаль орчны удирдлагын бодлогын хүрээнд бид харилцагчийн нийгэм, байгаль орчны эрсдэлийг үнэлж, БОНЗ-ын тогтолцооны хүрээнд тайлагнадаг. Бид нийгэм, байгаль орчны үнэлгээг 100 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй, 12 сараас дээш хугацаатай бизнесийн зээлүүдэд хийж, зээлийн шийдвэр гаргалтад агаарын бохирдол, байгаль орчны нөлөөлөл болон хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилт зэрэг асуудлуудыг голчлон анхаарч байна. Нийгэм, байгаль орчны үнэлгээнд зээлийн ажилтнууд чухал үүрэгтэй оролцдог ба нийгэм, байгаль орчин, уур амьсгалын эрсдэлийн баг хяналтыг хэрэгжүүлэн ажилладаг. Тайлант онд бид нийт 3,519 бизнесийн зээлд нийгэм, байгаль орчны үнэлгээг хийсэн ба тэдгээрээс 2,497 зээлийг эрсдэл бага, 1,022 зээлийг эрсдэл дунд гэж тус тус үнэлсэн байна.

Түүнчлэн Банк нь нийгэм, байгаль орчны сөрөг нөлөө өндөртэй, хориглосон үйл ажиллагааны жагсаалтад багтсан аливаа бизнест санхүүжилт олгохоос татгалздаг.

Байгаль орчин

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

Байгаль орчны гүйцэтгэл 2024

Бид өөрийн үйл ажиллагааны байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийг тогтмол хянаж, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, байгаль орчинд ээлтэй шийдлүүдийг авч хэрэгжүүлэх боломжийг эрэлхийлсээр байна.

Байгаль орчинд ээлтэй шийдлүүд:

Сэргээгдэх эрчим хүчний хэрэглээ:

Банк нь 2023 онд төв албаны байр болон Сэлэнгэ, Багануур салбарын байруудад цахилгааны хэрэглээг 40% хүртэл бууруулах 9.8 кВт нарны хавтанг суурилуулсан.

Хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууруулалт:

Банк нь 2013 оноос хойш ногоон
зээлийн санхүүжилтээр дамжуулан

2,938,167

 ТОНН

CO₂ -ийг бууруулсан байна.

Энэ нь

211,681,062

навчит болон шилмүүст модыг **10 жилийн**
турш тарьж ургуулсантай тэнцэнэ.

Хэрэв нэг га-д **300 мод** тарина гэж үзвэл энэ
нь Улаанбаатар хотын газар нутгийн хэмжээг

1.5x

үржүүлсэнтэй тэнцэх юм.

Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

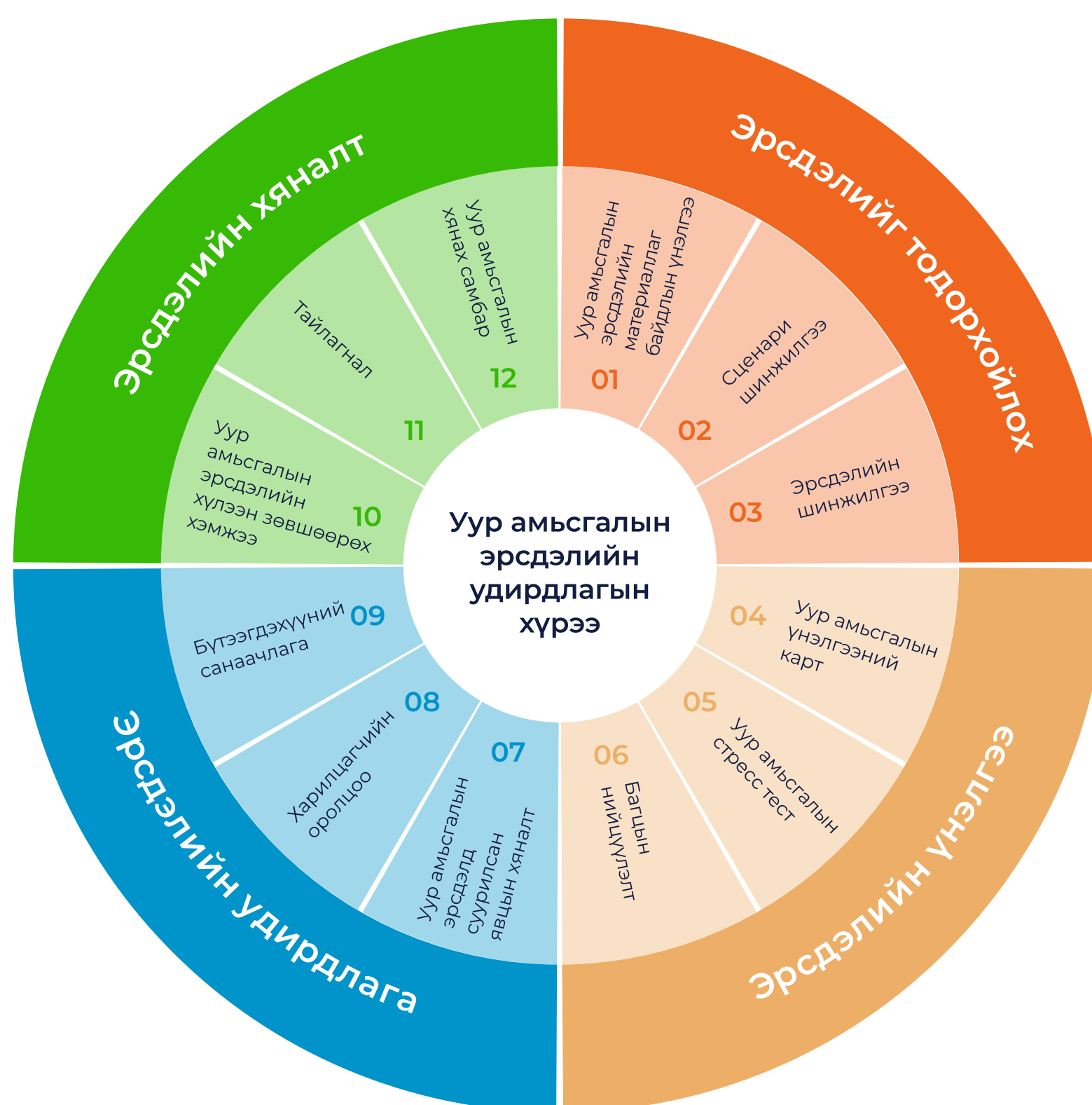
Уур амьсгалын эрсдэлийг Банкны эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоонд нэгтгэх нь уур амьсгалтай холбоотой санхүүгийн эрсдэлийг хянах чухал алхам юм. Энэхүү нэгтгэл нь одоо байгаа эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны хүрээнд уур амьсгалын эрсдэлийг хэрхэн илрүүлэх, үнэлэх, удирдахыг тодорхойлж, мэдээлэлтэй, хариуцлагатай санхүүжилтийн шийдвэр гаргах боломжийг бидэнд олгож байна. Банкны уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь дараах үндсэн асуудлуудад төвлөрнө. Үүнд:

- **Зээлийн эрсдэлийн үнэлгээнд уур амьсгалын эрсдэлийг тусгах:** Зээлийн шийдвэр гаргалт, зээл олгох явцад уур амьсгалын эрсдэлийг харгалзан үзэх.
- **Уур амьсгалын стресс тест, сценари шинжилгээг нэвтрүүлэх:** Багцын түвшинд уур амьсгалын эрсдэлийн санхүүгийн нөлөөг үнэлэх аргачлалыг боловсруулах.
- **Зохицуулалтын шаардлагуудад нийцүүлэх:** Дэлхийн нийтийн уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо болон Монгол Улсын зохицуулагч байгууллагуудын шаардлагуудын нийцлийг хангах.
- **Шилжилтийн эрсдэлийн удирдлагыг дэмжих:** Харилцагчийн оролцоонд тодорхой шалгууруудыг боловсруулах, санхүүжилт авч буй байгууллага шинжлэх ухаанд үндэслэсэн зорилтуудтай, хэрэгжихүйц шилжилтийн төлөвлөгөөтэй байгаа эсэхийг баталгаажуулах.

Уур амьсгалын эрсдэлийг засаглалын бүтэц, шийдвэр гаргалтын үйл явцад тусгаснаар бид эрсдэлийг үр дүнтэй удирдах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох, түүнийг нөлөөллийг бууруулахад харилцагчдад дэмжлэг үзүүлэх, мөн уур амьсгалын өөрчлөлтөөс үүдэн гарч болох урт хугацааны санхүүгийн хүндрэлээс сэргийлэх боломжтой. Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоогоороо дамжуулан бид санхүүжилтийн үйл ажиллагаа тогтвортой, хариуцлагатай банкны зарчмуудтай нийцэж буй эсэхэд анхаарч системийн өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэхийг зорьж байна.

Уур амьсгалтай холбоотой эрсдэл, боломжууд болон ялгаруулалтын ул мөрт үндэслэн боловсруулсан бидний уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо нь эрсдэлийг тодорхойлох, эрсдэлийг үнэлэх, эрсдэлийг удирдах, эрсдэлийг хянах гэсэн үндсэн хэсгүүдээс бүрдэж байна.

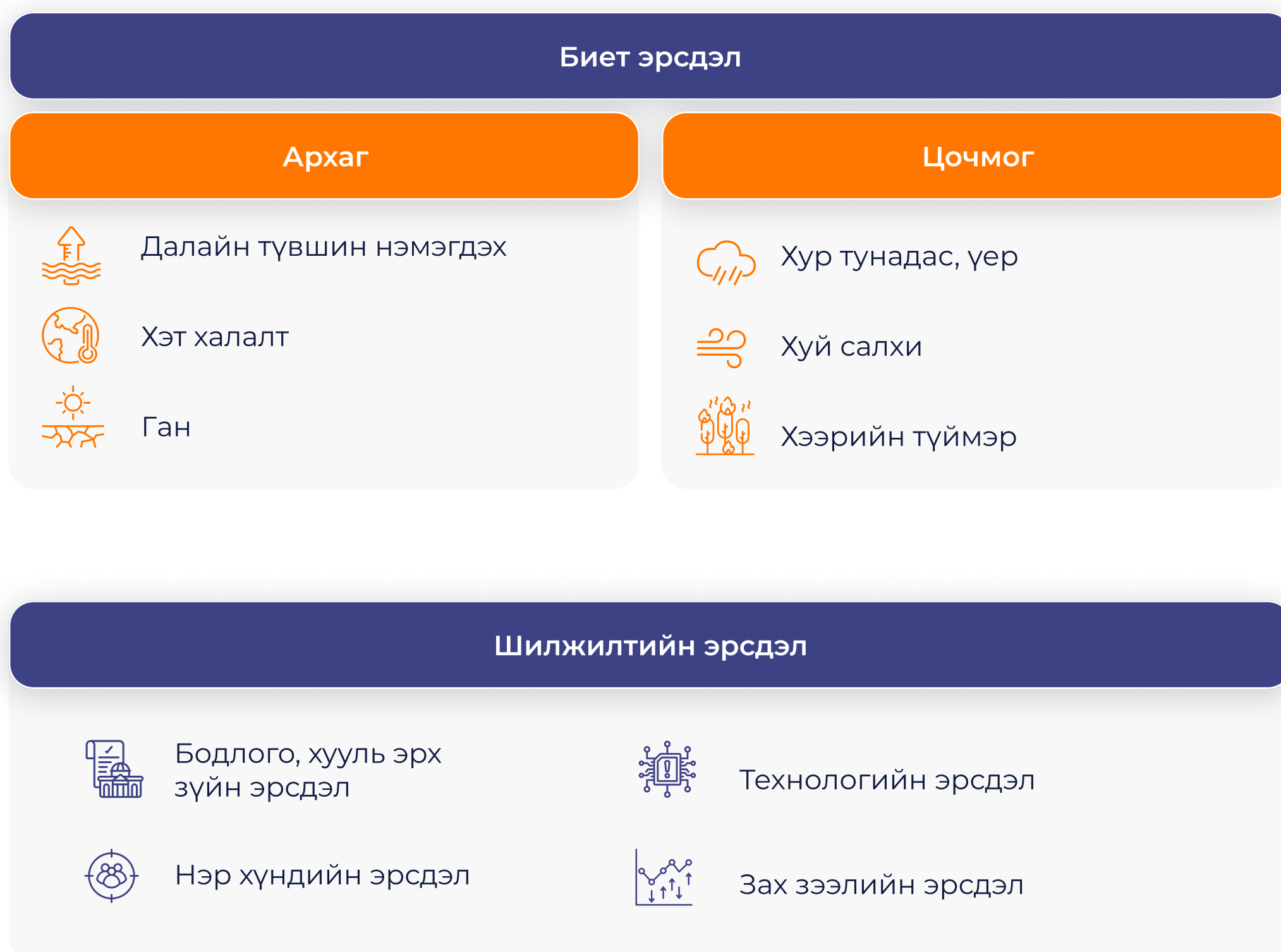

Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

Эрсдэлийг тодорхойлох

Уур амьсгалын эрсдэлийг удирдахын тулд банкны үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлж болох уур амьсгалын эрсдэлүүдийг зөв тодорхойлох шаардлагатай. Банк нь уур амьсгалтай холбоотой санхүүгийн тодруулга хийх ажлын хэсэг (TCFD) болон бусад олон улсын байгууллагуудын зөвлөмжийн дагуу уур амьсгалын эрсдэлийг өөрийн эрсдэлийн цар хүрээнд (risk universe) тодорхойлж, дараах хоёр бүлэгт ангилан тодорхойлсон. Үүнд:

- **Биет эрсдэл** буюу үер, ган, зуд, далайн түвшин нэмэгдэх зэрэг цаг агаарын эрс тэс үзэгдлүүдийн давтамж, эрчим нэмэгдсэнтэй холбоотой үүсэх эрсдэл;
- **Шилжилтийн эрсдэл** буюу эдийн засаг хүлэмжийн хийн ялгарал ихтэй загвараас хүлэмжийн хийн ялгарал багатай загварт шилжих үед Засгийн газрын бодлого, зохицуулалт, технологи, зах зээлийн эрэлт өөрчлөгдсөнтэй холбоотой үүсэх эрсдэл.

Биет болон шилжилтийн эрсдэл

Уур амьсгалын сценари шинжилгээ ба материаллаг байдлын үнэлгээ

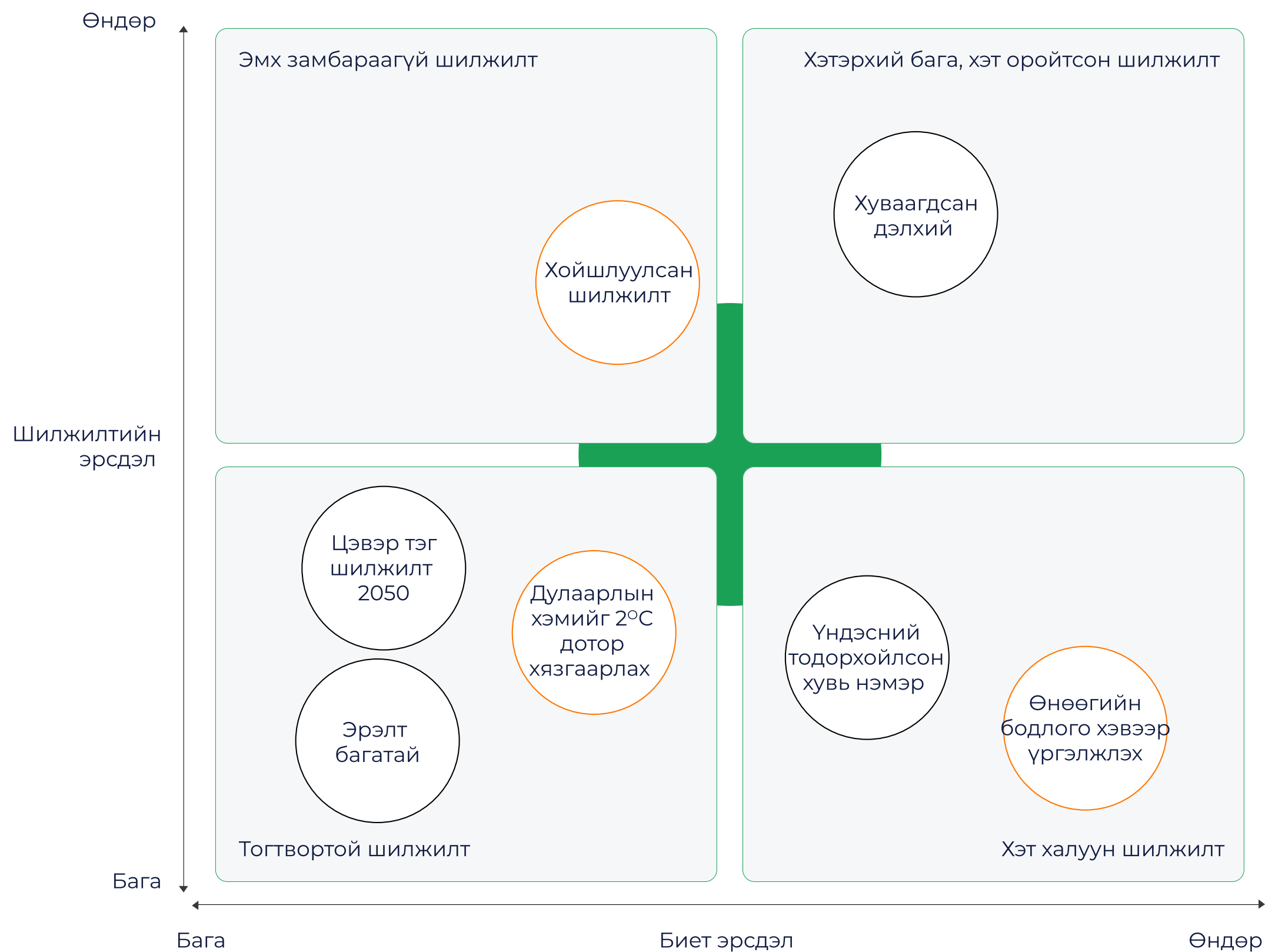
Сценари шинжилгээ:

Бид уур амьсгалын эрсдэл, боломжуудын Банкны зээлийн багц болон Монгол Улсын эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг үнэлэхийн тулд сценари шинжилгээг хийсэн бөгөөд Санхүүгийн салбарыг ногооруулах төв банк, санхүүгийн зохицуулагч байгууллагуудын сүлжээ (NGFS)-ний боловсруулсан дэлхий нийтэд хүлээн зөвшөөрөгдсөн уур амьсгалын сценариудыг ашигласан. Сценариудыг сонгон ашиглахдаа бид дараах зүйлсийг харгалзан үзэв. Үүнд:

- Хэрэгжихүйц гэхдээ хангалттай хэмжээнд хүндрэлтэй төсөөлөл эсэх;
- Зохицуулагч болон ижил төрлийн санхүүгийн байгууллагууд өргөн хэрэглэдэг эсэх;
- Салбар, газарзүйн хувьд хангалттай нарийвчилсан мэдээлэл өгдөг эсэх.

NGFS сценариудын тухай:

NGFS нь дөрвөн төрлийн 7 үндсэн сценариудын хүрээнд уур амьсгалын биет болон шилжилтийн эрсдэлийг үнэлдэг. Үүнд:

Тогтвортой шилжилт: Уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх арга хэмжээг эрт авч, аажимдаа илүү хатуу бодлогыг хэрэгжүүлснээр хүлэмжийн ялгарал багатай эдийн засагт шилжинэ гэж таамагладаг. Үүний үр дүнд биет болон шилжилтийн эрсдэлийг харьцангуй бууруулж чадна гэж таамагладаг.

Эмх замбараагүй шилжилт: Улс орнууд, салбаруудын хооронд уур амьсгалын бодлогын зөрүүтэй эсхүл хожуу авсан арга хэмжээнээс үүдэн шилжилтийн эрсдэл өндөр байна гэж таамагладаг.

Хэтэрхий бага, хэт оройтсон шилжилт: Оройтсон, зохицуулалтгүй арга хэмжээ нь биет эрсдэлийг хязгаарлаж чадахгүй гэж таамагладаг.

Хэт халуун шилжилт: Зарим улс орнууд уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг бодлого хэрэгжүүлэх боловч энэ нь дэлхийн дулаарлыг бууруулахад хангалтгүй байх тул үр дүнд нь биет эрсдэл нэмэгдэж, эргэлт буцалтгүй ноцтой байгалийн үр дагаварт хүргэх магадлалтай гэж таамагладаг.

Банк нь уур амьсгалын биет болон шилжилтийн эрсдэлийг үнэлэхдээ Дулаарлын хэмийг 2°C дотор хязгаарлах, хойшлуулсан шилжилт болон өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх гэсэн сценариудыг (биет эрсдэл хамгийн өндөр байх) ашигласан. Эдгээр сценариуд нь уур амьсгалын биет болон шилжилтийн эрсдэлүүдийн санхүүгийн нөлөөг цаг хугацааны хэд хэдэн үе шатуудын хүрээнд тодорхойлж, салбар бүрийн боломжит эрсдэлд өртөмтгий байдлыг тооцоолдог.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн замын зургийн хувьд бид Монгол Улсын Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон хувь нэмэр болон Алсын хараа 2050 зэрэг үндэсний хэмжээний зорилтуудыг харгалзан үзэж салбаруудыг хүлэмжийн хийгүйжүүлэх боломжит замналуудыг судаллаа.

Материаллаг байдлын үнэлгээнд ашиглагдсан сценариудын дэлгэрэнгүй:

	Хойшлуулсан шилжилт	Дулаарлыг хэмийг 2C-д хязгаарлах	Өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх
Тайлбар	Хурдацтай шилжилтийн сценарийн үед шилжилтийн эрсдэл өндөр байх ба түүнд дасан зохицох чадварыг үнэлэхэд ашигладаг.	Биет эрсдэлийн хязгаарлалт болон эрт шилжилтийн нөлөөг тооцоход ашигладаг.	Температурын огцом өсөлтийн үед биет эрсдэл өндөр байх ба тэрхүү эрсдэлд тэсвэртэй байдлыг шалгахад ашигладаг.
Дэлхийн дулаарлын хэм, 2100 он гэхэд	1.1°C-2.6°C	1.6°C-д хүрэх 67%-ийн магадлалтай	2.6°C-4.8°C
Ялгаруулалтын зардал, 2050 он гэхэд (ам.доллар/тонн CO2e)	161.9	131.1	6.16
Шилжилтийн эрсдэлийн сценариуд	NGFS v5	NGFS v5	NGFS v5
Биет эрсдэлийн сценариуд (RCPs)	RCP 4.5	RCP 2.6	RCP 8.5
Шилжилтийн эрсдэлийн үнэлгээ	Өндөр	Өндөр	Бага
Биет эрсдэлийн үнэлгээ	Дунд	Бага	Өндөр

Дата өгөгдлийн хязгаарлалт ба чанарын үнэлгээ

Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлага, стратеги, хэмжүүр үзүүлэлт болон зорилтуудын үндсэн суурь нь чанартай дата өгөгдөл юм. Бид уур амьсгалын эрсдэлийг илүү сайн ойлгож, удирдахын тулд уур амьсгалын эрсдэл, боломжуудтай холбоотой мэдээллийг бүртгэх, нэгтгэх, хадгалах ажилд ахиц гаргасаар байна. Тухайлбал бидний санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг тооцож, бүртгэлжүүлэх үйл ажиллагаа нь СТОУС-ын S2 стандартад заасан уур амьсгалын эрсдэлийн үзүүлэлтүүдтэй нийцтэй ба энэ нь уур амьсгалын сценари шинжилгээ, стресс тестийн загварчлал, зорилтууд, багцын удирдлага, шилжилтийн төлөвлөгөө зэрэгт дэмжлэг болж байна. Эдгээр үзүүлэлтүүд нь уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэхэд чиглэсэн бидний стратеги, засаглалын бүтцийн салшгүй нэг хэсэг юм.

Уур амьсгалын материаллаг байдлын үнэлгээний аргачлал

Уур амьсгалын биет эрсдэлийн үнэлгээний аргачлал

Уур амьсгалын биет эрсдэл гэж уур амьсгалын өөрчлөлтөөс үүдэлтэй систем, дэд бүтэц, эдийн засагт нөлөөлж буй эрсдэлийг хэлнэ. Эдгээр эрсдэлийг дараах хоёр дэд бүлэгт хуваадаг.

- **Цочмог эрсдэл:** Үер, хэт халуун, хүчтэй шуурга зэрэг цаг агаарын цочмог үзэгдлээс үүдэлтэй эрсдэл;
- **Архаг эрсдэл:** Температур эсхүл далайн түвшин нэмэгдэх зэрэг цаг агаарын урт хугацаанд үргэлжилсэн өөрчлөлтөөс үүдэлтэй эрсдэл;

Энэхүү хоёр төрлийн эрсдэлүүд нь бизнесүүд, нийлүүлэлтийн сүлжээ, нийгмийн бүлгүүдийн үйл ажиллагаанд тасалдал учруулж, санхүүгийн болон үйл ажиллагааны томоохон эрсдэлд хүргэх боломжтой. Эдгээр төрлийн эрсдэлийн удирдлагад эмзэг байдлыг үнэлэх, дасан зохицох стратегийг хэрэгжүүлэх, уур амьсгалын эрсдэлд өртөх магадлалтай багцыг удирдах, хянах зэрэг хамаарна. Уур амьсгалын биет эрсдэлийн үр дүнтэй удирдлага нь уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй байдлыг нэмэгдүүлэхэд чухал ач холбогдолтой.

Уур амьсгалын биет эрсдэлийг илрүүлэхэд цаг агаарын аюул дангаараа хангалтгүй тул Банк нь дараах төрлийн эрсдэл, эмзэг байдлуудыг авч үзсэн. Үүнд:

- Цаг агаарын аюул: Олон төрлийн сценариуд болон цаг хугацааны өөр өөр үе шатуудад хэт халуун, хур тунадас, үер, ган, зуд зэрэг таван төрлийн цаг агаарын аюулт үзэгдлийн Монгол Улсад тохиох магадлалыг илэрхийлнэ.
- Салбарын эмзэг байдлын түвшин: Уур амьсгалын биет эрсдэлүүдийн (хэт халуун, хур тунадас, үер, ган, зуд) эдийн засгийн салбаруудад үзүүлэх нөлөөг үнэлэх ба байгалийн нөөц, дэд бүтцээс хараат байдал, үйл ажиллагааны уян хатан, тэсвэртэй байдал зэрэг салбарын онцлог шинжүүдийг илэрхийлнэ.

- Зээлийн багцын үлдэгдэл, салбараар

Уур амьсгалын биет эрсдэлийн үнэлгээний дэлгэрэнгүй аргачлал

Уур амьсгалын шилжилтийн эрсдэлийн үнэлгээний аргачлал

Хүлэмжийн хийн ялгарал багатай эдийн засагт шилжих үйл явцад уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах, дасан зохицох чадварыг нэмэгдүүлэх өргөн хүрээний бодлого, зохицуулалт, технологи, зах зээлийн өөрчлөлтүүд шаардагдаж болно. Эдгээр өөрчлөлтүүдийн шинж чанар, хурд, төвлөрлөөс хамааран шилжилтийн эрсдэл нь байгууллагад санхүүгийн болон нэр хүндийн олон төрлийн эрсдэлийг учруулах боломжтой. Эдгээр эрсдэлүүдийг дараах дэд ангилалд хуваадаг. Үүнд:

- **Бодлого, зохицуулалтын өөрчлөлт:** Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эсрэг авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ цаашид идэвхжих хандлагатай байна. Эдгээр бодлогын арга хэмжээнүүд нь уур амьсгалын өөрчлөлтийг үүсгэж буй үйл ажиллагааг хязгаарлах эсхүл уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадварыг нэмэгдүүлэх гэсэн хоёр үндсэн чиглэлтэй байдаг.
- **Технологийн шилжилт:** Хүлэмжийн хийн ялгарал багатай, эрчим хүчний хэмнэлттэй эдийн засагт шилжихийг дэмждэг санал санаачилгууд нь байгууллагад ихээхэн үр нөлөөтэй. Шинэ технологи нь хуучин системийг халж, одоогийн эдийн засгийн системийн зарим хэсэгт тасалдал үүсгэх үед бүтээлч устгалын үр дүнд ялагч болон ялагдагч талууд тодорхой болно. Технологийн хөгжил, нэвтрүүлэлтийн хугацаа нь технологийн эрсдэлийг үнэлэх үйл явцыг тодорхойгүй болгодог нэг хүчин зүйл юм.
- **Зах зээлийн эрсдэл:** Уур амьсгалын өөрчлөлт нь зах зээлд олон төрлийн хэлбэрээр, нарийн төвөгтэй байдлаар нөлөөлөх ба нөлөөллийн үндсэн нэг хэлбэр нь тодорхой бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний эрэлт, нийлүүлэлт өөрчлөгдөх юм.

Уур амьсгалын шилжилтийн эрсдэлийн үнэлгээний дэлгэрэнгүй аргачлал

Уур амьсгалын эрсдэлийн зураглал (heatmap) ба материаллаг байдлын үнэлгээний үр дүн

Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагын стратегийг сайжруулах зорилгоор бид уур амьсгалын эрсдэлийн зураглал (heatmap)-ыг боловсруулж, эдийн засгийн салбаруудын уур амьсгалын эрсдэлд өртөх магадлалыг сценари тус бүрийн хүрээнд тодорхойлсон. Энэхүү материаллаг байдлын үнэлгээ нь дараах үндсэн гурван ач холбогдолтой. Үүнд:

- 1. Эрсдэлийн төвлөрлийг тодорхойлох:** Эрсдэлийн зураглал (heatmap) нь нарийвчилсан шинжилгээ хийхэд туслах уур амьсгалын өндөр эрсдэлтэй эмзэг хэсгүүдийг тодорхойлж, нөөцийг үр ашигтай хуваарилах боломжийг бүрдүүлнэ.
- 2. Харилцагч төвтэй аргачлалыг дэмжих:** Уур амьсгалын эрсдэлд ихээр өртөж буй харилцагчдыг тодорхойлох замаар тэдний шилжилтийн стратегийг дэмжих ногоон зээлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санаачлах боломжтой.
- 3. Шийдвэр гаргалтыг сайжруулах:** Эрсдэлийн зураглал (heatmap) нь зээлийн судалгаа, уур амьсгалын эрсдэлийн үнэлгээ хийх үндсэн чиглэлийг тодорхойлж, шийдвэр гаргахад дэмжлэг болно.

Эдгээр эрсдэлийн зураглал (heatmap) нь урьдчилан тодорхойлсон материаллаг байдлын босго утгуудыг ашиглан зээлийн багц дахь эрсдэлийг бага, дунд, өндөр гэж ангилдаг.

Уур амьсгалын материаллаг байдлын үнэлгээний үр дүн буюу эрсдэлийн зураглал (heatmap)

Цаг агаарын аюулт үзэгдлийн шинж чанар, зээлийн багцын бүтцийн онцлогоос хамааран ган, зуд нь ХасБанкны бизнесийн зээлийн багцад хамгийн их хохирол учруулах магадлалтай байна. Эрсдэлд хамгийн их өртөх магадлалтай салбаруудад үйлдвэрлэл, бөөний болон жижиглэнгийн худалдаа, тээвэр, агуулахын салбарууд хамаарч байна.

Зураг: Биет болон шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай багц, салбараар, 2040 он (Дулаарлын хэмийг 2°C -ийн дотор хязгаарлах сценари)

Салбар	Биет эрсдэл					Шилжилтийн эрсдэл	
	Хэт халуун	Ган	Хур тунадас	Үер	Зуд	Шууд ялгаруулалт	Шууд бус ялгаруулалт
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас агнуур							
Уул уурхай, олборлолт							
Үйлдвэрлэл							
Цахилгаан, хий, уур болон агааржуулалт							
Усан хангамж; ариутгах татуурга, хог хаягдлын менежмент ба нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаа							
Барилга							
Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа							
Тээвэр, агуулах							
Зочид буудал, хоол хүнсний үйлчилгээ							
Мэдээлэл, харилцаа холбоо							
Санхүү, даатгалын үйл ажиллагаа							
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа							
Мэргэжлийн, шинжлэх ухааны судалгаа, техникийн үйл ажиллагаа							
Захиргааны ба дэмжих үйлчилгээний үйл ажиллагаа							
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах; зайлшгүй хамрагдах нийгмийн даатгал, халамж үйлчилгээ							
Боловсрол							
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажилтай холбоотой үйл ажиллагаа							
Урлаг, үзвэр үйлчилгээ, амралт зугаа цэнгэл							
Бусад үйлчилгээ							
Өрхийн бизнесийн үйл ажиллагаа; өрхийн өөрийн хэрэгцээнд зориулан үйлдвэрлэж буй бүх төрлийн бараа бүтээгдэхүүн үйлчилгээ							
Хилийн чанад дахь байгууллага, бүтэц бүрэлдэхүүний үйл ажиллагаа							

Ач холбогдолын оноо Бага Дунд Өндөр

Зураг: Биет болон шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай багц, салбараар, 2040 он (Хойшлуулсан шилжилтийн сценари)

Салбар	Биет эрсдэл					Шилжилтийн эрсдэл	
	Хэт халуун	Ган	Хур тунадас	Үер	Зуд	Шууд ялгаруулалт	Шууд бус ялгаруулалт
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас агнуур							
Уул уурхай, олборлолт							
Үйлдвэрлэл							
Цахилгаан, хий, уур болон агааржуулалт							
Усан хангамж; ариутгах татуурга, хог хаягдлын менежмент ба нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаа							
Барилга							
Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа							
Тээвэр, агуулах							
Зочид буудал, хоол хүнсний үйлчилгээ							
Мэдээлэл, харилцаа холбоо							
Санхүү, даатгалын үйл ажиллагаа							
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа							
Мэргэжлийн, шинжлэх ухааны судалгаа, техникийн үйл ажиллагаа							
Захиргааны ба дэмжих үйлчилгээний үйл ажиллагаа							
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах; зайлшгүй хамрагдах нийгмийн даатгал, халамж үйлчилгээ							
Боловсрол							
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажилтай холбоотой үйл ажиллагаа							
Урлаг, үзвэр үйлчилгээ, амралт зугаа цэнгэл							
Бусад үйлчилгээ							
Өрхийн бизнесийн үйл ажиллагаа; өрхийн өөрийн хэрэгцээнд зориулан үйлдвэрлэж буй бүх төрлийн бараа бүтээгдэхүүн үйлчилгээ							
Хилийн чанад дахь байгууллага, бүтэц бүрэлдэхүүний үйл ажиллагаа							

Ач холбогдолын оноо Бага Дунд Өндөр

Зураг: Биет болон шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай багц, салбараар, 2040 он (Өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх сценари)

Салбар	Биет эрсдэл					Шилжилтийн эрсдэл	
	Хэт халуун	Ган	Хур тунадас	Үер	Зуд	Шууд ялгаруулалт	Шууд бус ялгаруулалт
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас агнуур							
Уул уурхай, олборлолт							
Үйлдвэрлэл							
Цахилгаан, хий, уур болон агааржуулалт							
Усан хангамж; ариутгах татуурга, хог хаягдлын менежмент ба нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаа							
Барилга							
Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа							
Тээвэр, агуулах							
Зочид буудал, хоол хүнсний үйлчилгээ							
Мэдээлэл, харилцаа холбоо							
Санхүү, даатгалын үйл ажиллагаа							
Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа							
Мэргэжлийн, шинжлэх ухааны судалгаа, техникийн үйл ажиллагаа							
Захиргааны ба дэмжих үйлчилгээний үйл ажиллагаа							
Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах; зайлшгүй хамрагдах нийгмийн даатгал, халамж үйлчилгээ							
Боловсрол							
Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн ажилтай холбоотой үйл ажиллагаа							
Урлаг, үзвэр үйлчилгээ, амралт зугаа цэнгэл							
Бусад үйлчилгээ							
Өрхийн бизнесийн үйл ажиллагаа; өрхийн өөрийн хэрэгцээнд зориулан үйлдвэрлэж буй бүх төрлийн бараа бүтээгдэхүүн үйлчилгээ							
Хилийн чанад дахь байгууллага, бүтэц бүрэлдэхүүний үйл ажиллагаа							

Ач холбогдолын оноо Бага Дунд Өндөр

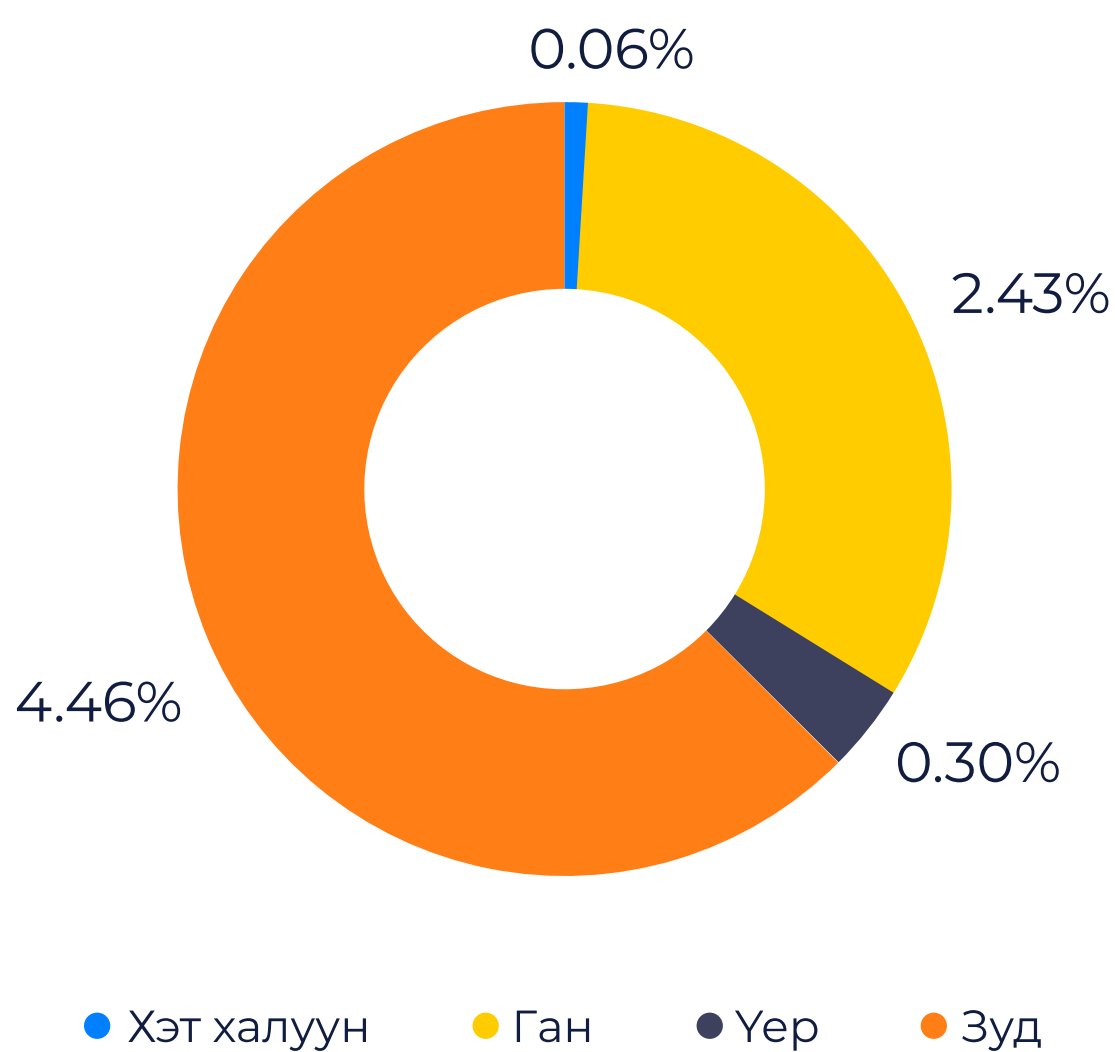
Уур амьсгалын эрсдэлд өртөх магадлалтай зээлийн багц

Бид 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаарх дунд болон корпорейт бизнесийн зээлийн багцын биет болон шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалыг 2040 он буюу дунд хугацааны хүрээнд үнэлсэн.

Биет эрсдэлд өртөх магадлалтай зээлийн багц (Өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх сценари)

Өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх сценарийн хувьд ган, зудын биет эрсдэл давамгайлж байгаа ба уг эрсдэлүүд нь голчлон үйлдвэрлэл, бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа, тээвэр, агуулахын салбаруудад ихээхэн нөлөөлж байна. Энэхүү нөлөөлөл нь зээлийн үлдэгдэл, цаг агаарын аюулт үзэгдлийн хэмжээ, салбарын эмзэг байдлын түвшингээр тодорхойлогдож байна.

Биет эрсдэлд өртөх магадлалтай зээл,
нийт бизнесийн зээлд эзлэх хувиар

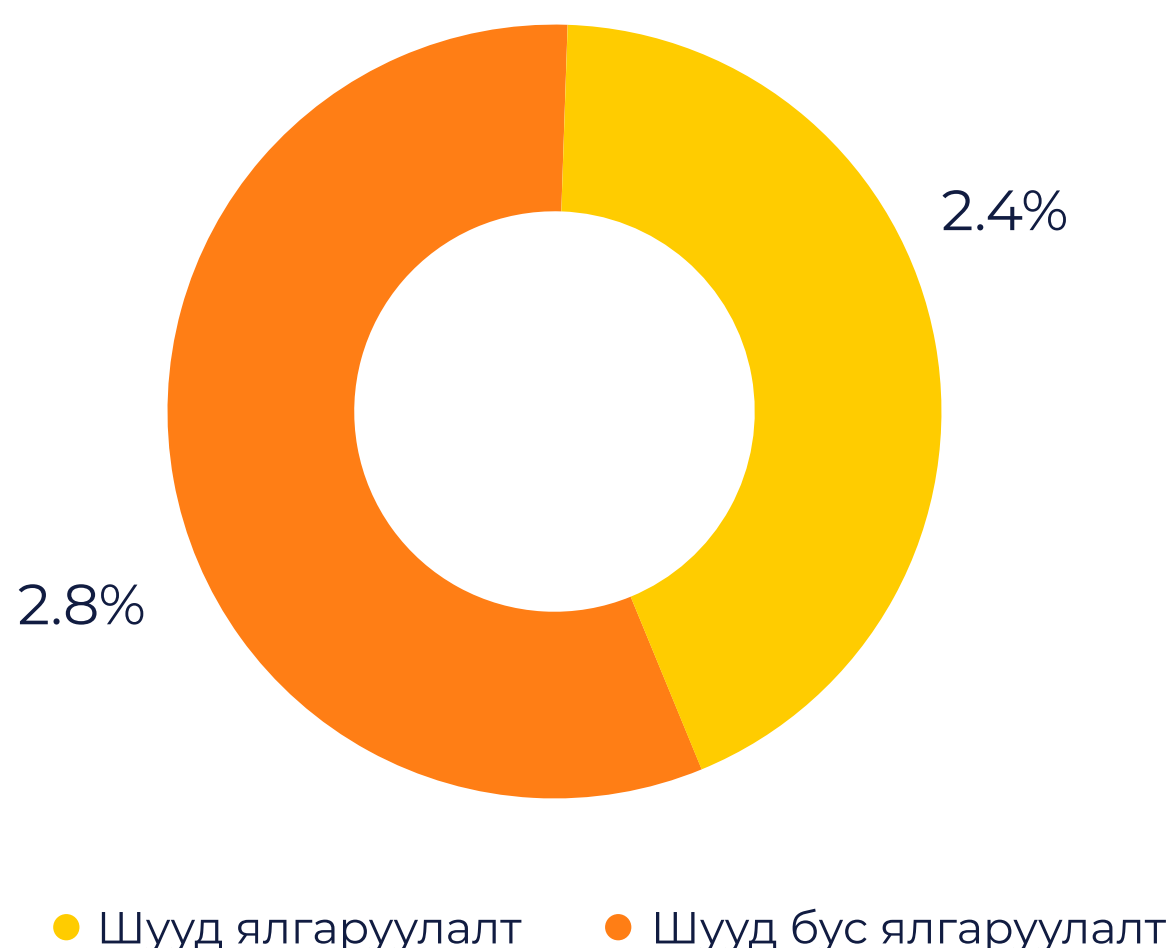
Ган зудын эрсдэлд өртөх магадлалтай
зээл, нийт бизнесийн зээлд эзлэх хувиар

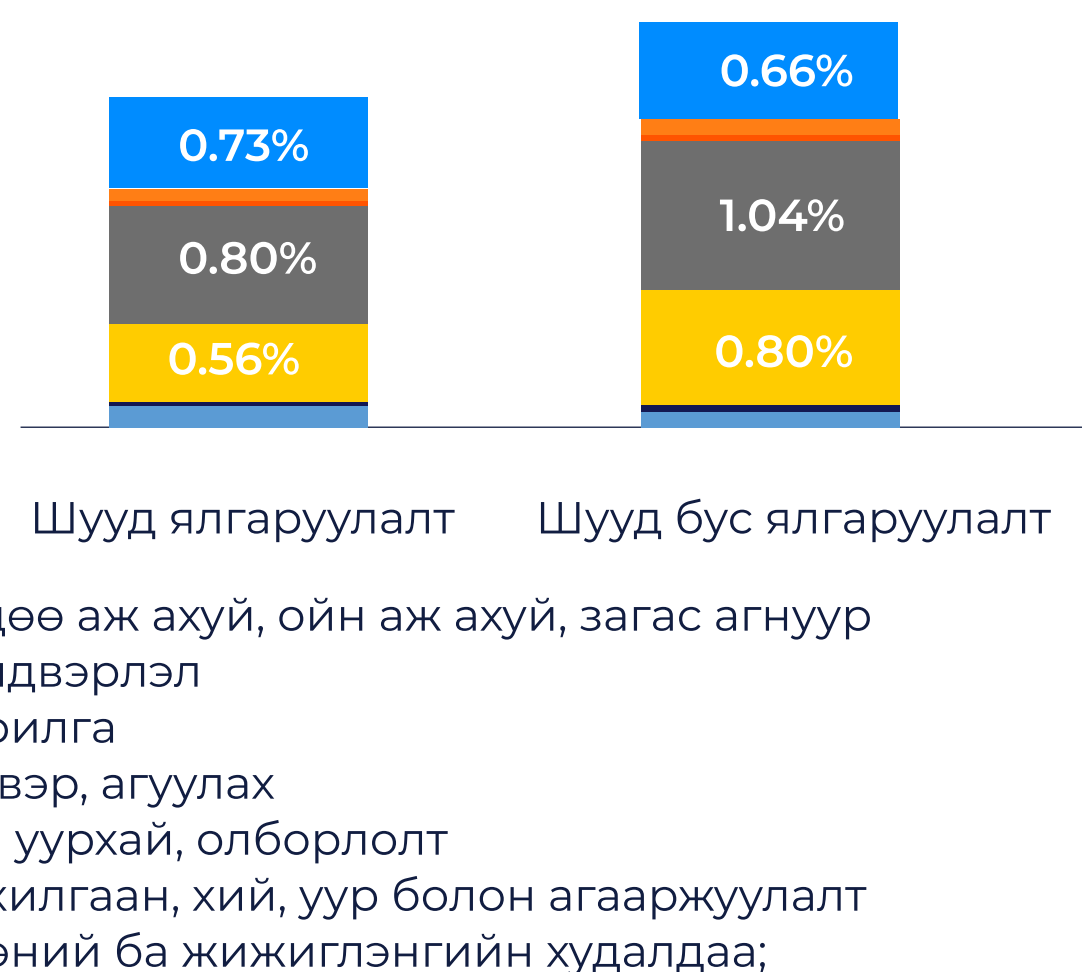
Биет эрсдэл, 2040 он, Өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх сценари

Шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай зээлийн багц (Хойшлуулсан шилжилтийн сценари)

Шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай зээл, нийт бизнесийн зээлд эзлэх хувиар

Шилжилтийн эрсдэлд өртөх магадлалтай зээл, нийт бизнесийн зээлд эзлэх хувиар

Шилжилтийн эрсдэл, 2040 он, Хойшлуулсан шилжилтийн сценари

Хойшлуулсан шилжилтийн сценарийн дагуу үйлдвэрлэл, тээвэр, агуулах болон эрчим хүчний салбарууд нь шилжилтийн эрсдэлд хамгийн ихээр өртөх магадлалтай байна. Энэхүү сценарийн дагуу хүлэмжийн хийн ялгаруулалт өндөртэй бизнесүүд шууд болон шууд бус ялгаруулалтаас үүдэлтэй шилжилтийн эрсдэлд илүү их өртөх магадлалтай байна. Учир нь гэнэтийн бодлогын өөрчлөлт нь нүүрстөрөгчийн зардлыг огцом нэмэгдүүлж, ялгаруулалт өндөртэй салбар ба тэдгээрийн ханган нийлүүлэлтийн сүлжээнд сөргөөр нөлөөлөх юм. Харин өнөөгийн бодлого хэвээр үргэлжлэх сценарийн хүрээнд бодлого, журам өөрчлөгдөхгүй тул хүлэмжийн хийн ялгаруулалт өндөртэй бизнесүүд санхүүгийн томоохон алдагдалд оролгүйгээр бизнесийн үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэх боломжтой болно.

Хүлэмжийн хийн тооцоолол

Хамрах хүрээ 1, 2, 3-ын хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг тооцох нь санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг бууруулах зорилтыг тодорхойлох суурь үзүүлэлт бөгөөд шилжилтийн төлөвлөгөөний чухал үндсэн хэсэг юм. СТОУС-ын S2, Уур амьсгалтай холбоотой тодруулгын стандартын дагуу ХасБанкны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын тооцооллын аргачлал нь Корпорейт нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын стандарт (Хүлэмжийн хийн протокол, 2004), Корпорейт бизнесийн ханган нийлүүлэлтийн сүлжээ (Хамрах хүрээ 3), Нягтлан бодох бүртгэл ба тайлагналын стандарт (Хүлэмжийн хийн протокол, 2011), болон Нүүрстөрөгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн санхүүгийн түншлэл (PCAF)-ийн Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцооллын стандарт (PCAF, 2022) Гэсэн стандартуудыг даган мөрдөж байна.

Бид дэлхийд тэргүүлэх ADEME, CDP, IEA, Eurostat, DEFRA, Exiobase зэрэг мэдээллийн сангуудын ялгаруулалтын хүчин зүйл (emission factor)-ийг тооцоололдоо ашигласан бөгөөд өгөгдлөөс хамааран зарцуулалтад суурилсан эсхүл үйл ажиллагаанд суурилсан тооцооллын аргачлалыг ашиглалаа.

Үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн тооцоолол

Үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг тооцохдоо Хүлэмжийн хийн протоколын аргачлалыг ашигласан. Хэрэглээ болон зардлын мэдээлэл, түүнд хамаарах ялгаруулалтын хүчин зүйл (emission factors)-д үндэслэн үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг тооцлоо.

Үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын хураангуй

ХасБанкны 2023, 2024 оны үйл ажиллагаанаас үүссэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын мэдээллийг доорх хүснэгтэд нэгтгэв.

Ялгаруулалтын Хамрах хүрээ	Ялгаруулалтын төрөл	2023 он (тн CO ₂ e)	2024 он (тн CO ₂ e)
Хамрах хүрээ 1	Автомашины шатахууны хэрэглээ	442.20	440.42
Хамрах хүрээ 2	Эрчим хүчний хэрэглээ	2,750.41	2,659.71
Хамрах хүрээ 1+2 нийлбэр		3,192.61	3,100.13
Хамрах хүрээ 3	Бизнес томилолт	116.24	143.26
Хамрах хүрээ 1+2+3 нийлбэр		3,308.85	3,243.39

Үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалт

Хамрах хүрээ 1-ийн хүлэмжийн хийн ялгаруулалт нь байгууллагын өмчлөлд эсхүл хяналтад байгаа автомашины түлшний шаталтаас үүдэлтэй шууд ялгаралтыг илэрхийлнэ. 2024 онд бид нийт 179,630.71 литр түлшийг автомашин болон автобусны хэрэглээнд зарцуулсан бөгөөд Хамрах хүрээ 1-ийн хүлэмжийн хийн ялгаруулалт нь 440.42 тн CO₂e-ийг үүсгэсэн байна.

Хамрах хүрээ 2-ын хүлэмжийн хийн ялгаруулалт нь худалдан авсан цахилгаан эрчим хүч, дулаанаас үүсэх шууд бус ялгаруулалтыг илэрхийлнэ. 2024 онд бид 3,008,718.65 кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч хэрэглэсэн бөгөөд энэ нь 2,659.71 тн CO₂e ялгаруулалт үүсгэсэн байна.

Хамрах хүрээ 3-ын хүлэмжийн хийн ялгаруулалт нь байгууллагын өртгийн сүлжээнд үүсдэг шууд бус ялгаруулалтыг илэрхийлэх бөгөөд 15 төрөлд ангилагдана. Бид Хамрах хүрээ 3-ын үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын хүрээнд зөвхөн 6-р ангилал буюу Бизнес томилолтыг тооцлоо. Ингэснээр 2024 онд ХасБанкны Хамрах хүрээ 3-ын Үйл ажиллагааны ялгаруулалт нь 143.26 тн CO₂e байна.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоолол

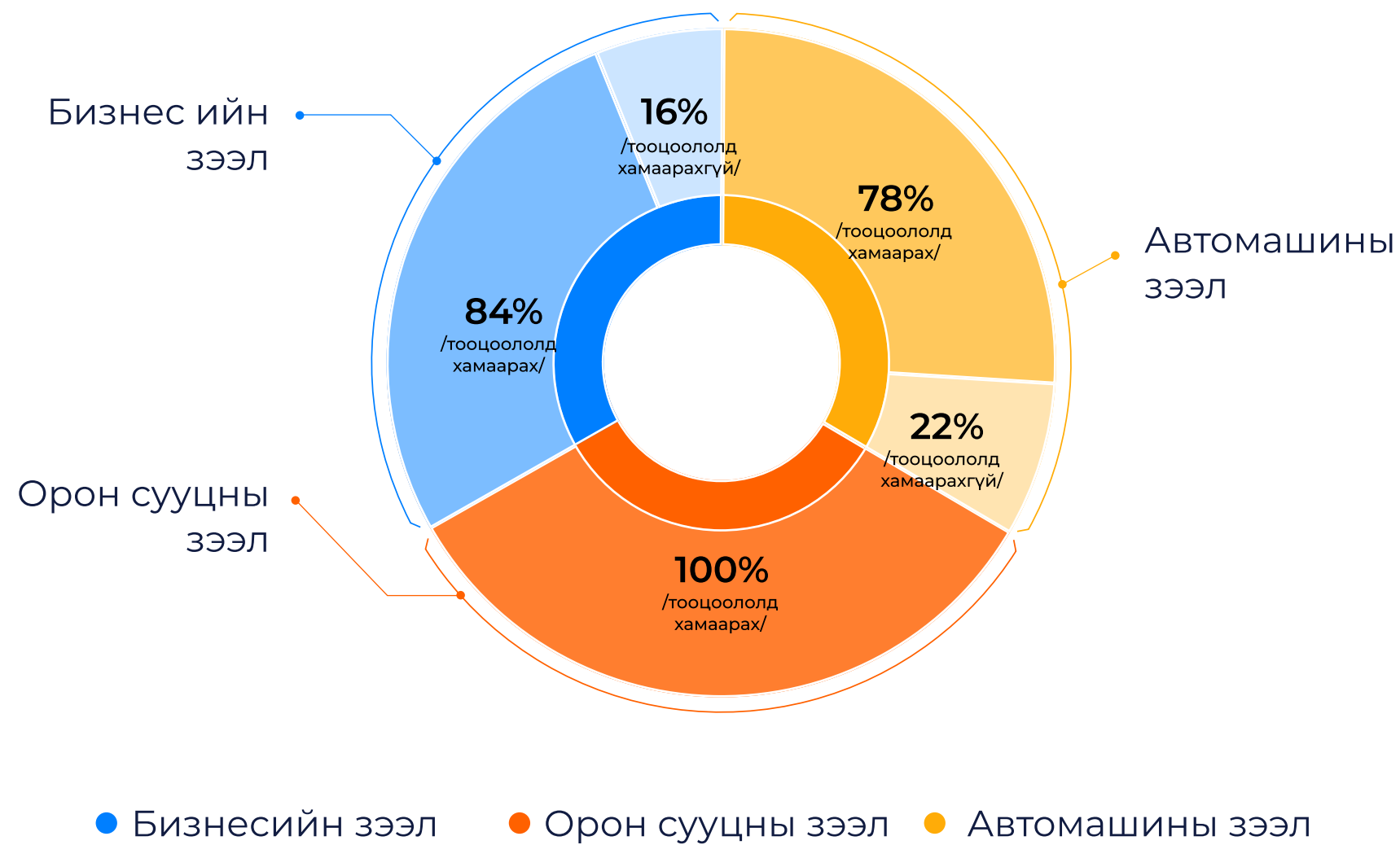
ХасБанк нь банкны системийг илүү ил тод болгох, эдийн засаг, нийгэм, байгаль орчны тогтвортой байдал, бодит эдийн засгийг дэмжих зорилготой GABV-ын үүсгэн байгуулагчдын нэг юм. ХасБанк нь GABV-ээр дамжуулан 2019 онд PCAF-ын гишүүн болсон ба энэ оноос эхлэн өөрсдийн санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг (Хамрах хүрээ 3, 15-р ангилал) PCAF-ын аргачлалын дагуу тооцож эхлээд байна.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцооллын хамрах хүрээ

Банк нь 2024 оны бизнесийн зээл, орон сууцны зээл болон автомашины зээлийн багцын хувьд санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийг тооцсон ба энэ нь нийт зээлийн багцын 60.1%-г эзэлж байна.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоололд хамрах зээл, нийт зээлд эзлэх хувь (Хэрэглээний зээл ороогүй)

Дотор тойрог: Нийт зээлийн багц
Гадна тойрог: Тооцоололд хамаарах зээлийн багц

Дата өгөгдлийн чанар ба хязгаарлалтууд

Бид өөрсдийн дата өгөгдлийн чанарыг тодорхойлох, санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоололд ашигласан дата өгөгдлийн чанар, үнэн зөв байдлыг ил тод тайлагнахын тулд PCAF дата өгөгдлийн үнэлгээний аргачлалыг ашигласан. Үнэлгээ нь тооцоололд ашигласан дата өгөгдлийн чанарыг 1-ээс 5 хүртэлх оноогоор үнэлдэг бөгөөд 1 нь хамгийн өндөр чанартай, 5 нь хамгийн бага чанартайг илэрхийлнэ. Харилцагчийн өөрийн тайлагнасан, гуравдагч этгээдээр баталгаажсан хүлэмжийн хийн ялгарлын дата өгөгдлийг өндөр чанартай, илүү бодиттой гэж үздэг бол, бүс нутаг, эдийн засгийн салбарын дундаж үзүүлэлтэд үндэслэн тооцсон хүлэмжийн хийн ялгарлын дата өгөгдлийн харьцангуй бага чанартай гэж үздэг.

PCAF аргачлалын дагуу ХасБанкны санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын тооцооллын жигнэсэн дундаж чанарын оноо нь бизнесийн зээлийн хувьд 4.48, орон сууцны зээлийн хувьд 4.0 автомашины зээлийн хувьд 3.0 байна. Цаашид санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцооллын дата өгөгдлийн чанарыг сайжруулахын тулд бид томоохон харилцагчдынхаа хэрэглээний мэдээлэл болон тайлагнасан ялгаруулалтын мэдээллийг цуглуулахаар төлөвлөж байна. Үүнд харилцагчийн зээлийн судалгаа болон явцын хяналтын үед уур амьсгалтай холбоотой мэдээллийг цуглуулах, тухайн салбарын жишиг үзүүлэлтүүдийг ашиглах, тэргүүлэх ач холбогдолтой харилцагчдын хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын тооцоололд тусалж, хамтран ажиллах зэрэг ажлууд хамаарна. Орон сууцны зээлийн хувьд эрчим хүчний гүйцэтгэлийн гэрчилгээ (EPCs) болон эрчим хүчний хэрэглээний бодит мэдээллийг нэгтгэн, үл хөдлөх хөрөнгийн талбайн хэмжээнд үндэслэн тооцоолол хийхийг зорино. Нэмэлтээр, Банк нь тооцоолсон ялгаруулалтаас тайлагнасан ялгаруулалт руу аажмаар шилжихэд бэлтгэн мэдээлэл цуглуулах, баталгаажуулах дотоод системийг сайжруулах болно.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцооллын аргачлал

Бизнесийн зээлийн хувьд зээлдэгчдийн ялгаруулалтыг тухайн зээлдэгч тус бүрийн санхүүгийн мэдээлэл болон холбогдох салбарын ялгаруулалтын хүчин зүйлийг PCAF нээлттэй мэдээллийн сангаас авч тооцсон. Тухайн зээлдэгчид олгосон зээлийн санхүүжилттэй холбоотой ХасБанкны санхүүжүүлсэн ялгаруулалтыг тооцохын тулд зээлдэгч тус бүрийн ялгаруулалтыг харгалзах хамаарлын хүчин зүйл (attribution factor)-ээр үржүүлсэн.

Орон сууцны зээлийн хувьд санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийг үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээ, талбайн хэмжээ болон холбогдох ялгаруулалтын хүчин зүйлд үндэслэн тооцсон.

Автомашины зээлийн хувьд санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийг хөрөнгийн үнэлгээ, автомашин марк, модель, түлшний төрөл, болон DEFRA-аас гаргасан ялгаруулалтын хүчин зүйлд үндэслэн тооцсон.

Эцэст нь зээлийн бүтээгдэхүүн тус бүрийн санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийг нэгтгэж нийт санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн дүнг гаргав. Нарийвчилсан аргачлалыг хавсралтаас үзнэ үү.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцооллын хураангуй

2023, 2024 оны санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын мэдээллийг доорх хүснэгтэд нэгтгэв.

Ангилал	2023		2024	
	тн CO2e	PCAF жигнэсэн дундаж оноо	тн CO2e	PCAF жигнэсэн дундаж оноо
Бизнесийн зээл	268,004	4.495	386,172	4.488
Орон сууцны зээл	14,033	4.000	22,897	4.000
Автомашин худалдан авах зээл	2,481	3.000	4,576	3.000
Нийт	284,519		413,645	

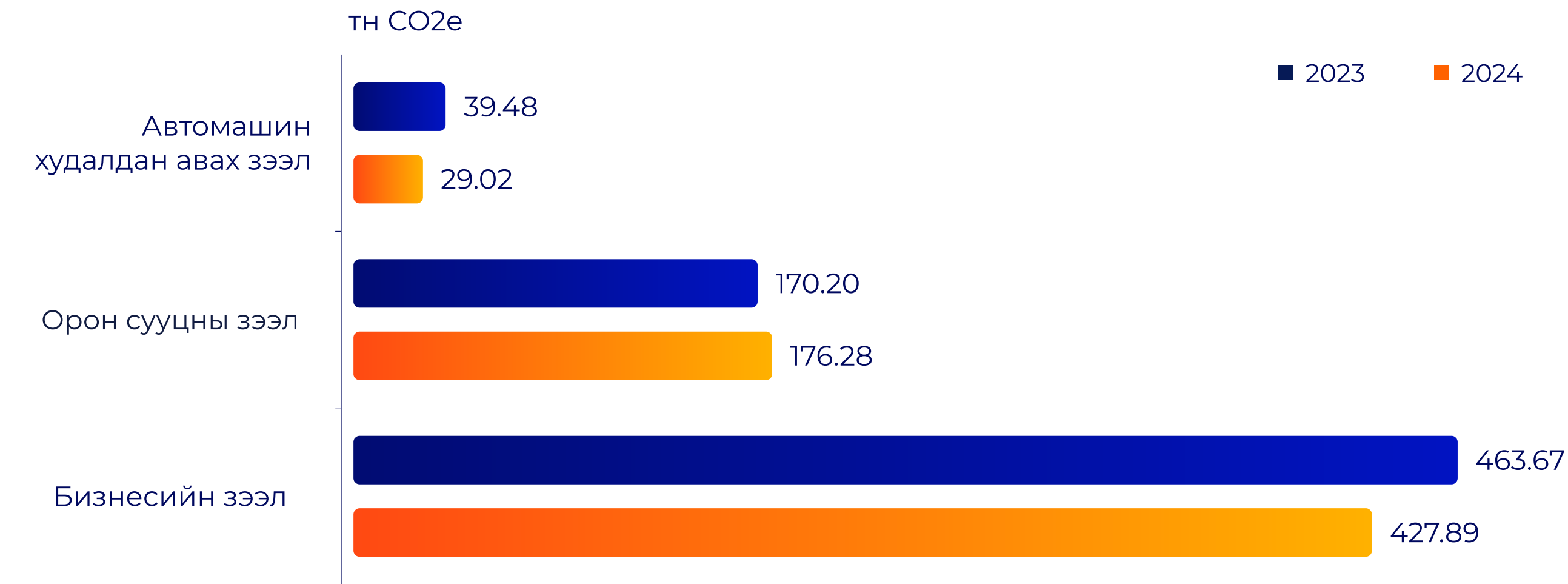
Салбар	Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий (тн CO2e)	Топ 5-д эзлэх хувь
Үйлдвэрлэл	181,355	50%
Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа	96,286	27%
Уул уурхай, олборлолт	49,120	14%
Барилга	27,413	8%
Хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас агнуур	7,895	2%
Нийт	362,069	100%

Бизнесийн зээлийн багцын ялгаруулалт өндөртэй ТОП 5 салбар

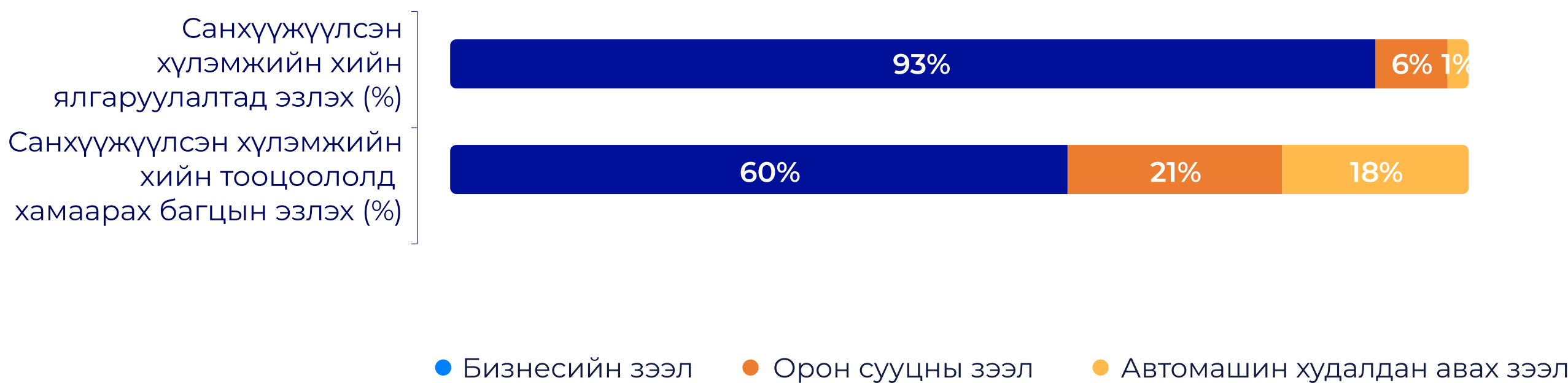
Ялгаруулалтын интенсити

Ялгаруулалтын интенсити нь сая ам.долларын зээлд ногдох хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын хэмжээг илэрхийлнэ.

сая ам.долларын зээлд ногдох хүлэмжийн хий

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий ялгаруулалт, PCAF ангилалаар

Тогтвортой санхүүжилт

Тогтвортой санхүүжилтийн санаачилгуудын хураангуй

ХасБанк нь зээлийн хөтөлбөр болон төсөл санаачилгаараа Монгол Улсад тогтвортой санхүүжилтийг идэвхтэй хэрэгжүүлсээр байна. 2024 онд ХасБанк нь хагас сая тонн CO₂-ийг бууруулахад хувь нэмрээ оруулснаар 2013 оноос хойших нийт бууруулсан хэмжээг 3 сая тоннд хүргэж байна. Энэхүү амжилт нь бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэгчдийг дэмжих, эрчим хүчний хэмнэлттэй технологийг нэвтрүүлэхэд урамшуулал олгох, эмзэг бүлгийн иргэдэд дэмжлэг үзүүлэх зэрэг олон талт санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үр дүн юм. ХасБанкны ногоон зээлийн бодлого нь Монгол Улсын Ногоон таксономи болон олон улсын стандартад нийцсэн бөгөөд Банкны нийт зээлийн багцын 4.1%-ийг ногоон зээлийн багц эзэлж байна. Мөн энэхүү зээлийн бодлого нь 2024 оны эцсээрх ногоон санхүүжилтэд зориулан 95 сая ам.доллар хүртэлх гадаад санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрдүүлэх боломжийг бидэнд олгосон ба бид эдгээр үзүүлэлтээ цаашид нэмэгдүүлэхээр зорин ажиллаж байна. Тогтвортой байдлыг зээл олголт, хөрөнгө оруулалт зэрэг гол чиглэлүүдэд нэвтрүүлснээр бид зөвхөн Банкны нийгмийн зорилгоо урагшлуулаад зогсохгүй Монгол Улсын санхүүгийн салбарт ногоон санхүүжилтийн анхдагч, манлайлагч байхаа бататгаж байна.

Эко банкны газар

ХасБанкны Эко банкны газар нь 2009 онд байгуулагдсан бөгөөд Монголын санхүүгийн байгууллагуудын дунд хамгийн анхны энэ чиглэлийн нэгж юм. Уг газар нь байгаль орчинд ээлтэй банкны бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хөгжүүлэх, сэргээгдэх эрчим хүч, эрчим хүчний хэмнэлттэй технологи нэвтрүүлэхийг дэмжих, банкны нөлөөг ашиглан уур амьсгалын өөрчлөлттэй холбоотой асуудлуудын талаар нийгэмд мэдлэг, ойлголт түгээх замаар тогтвортой санхүүжилтийн шийдлүүдийг хүргэх чиглэлээр мэргэшсэн. Тус газар нь байгуулагдсан цагаасаа хойш Монгол Улсын хүлэмжийн хийн ялгарал багатай хөгжлийг дэмжих зорилгоор олон төрлийн санаачилгыг хэрэгжүүлж, оролцогч талуудтай хамтран ажиллах замаар үйл ажиллагааныхаа нөлөөллийг эрс нэмэгдүүлсэн. Үүнд олон улсын түншлэлүүд, засгийн газрын байгууллагууд, төрийн бус байгууллагууд, болон харилцагчид орно.

ХасБанк нь Уур амьсгалын ногоон сан (УАНС)-тай хамтран ажилладаг. Бид УАНС-тай Магадлан итгэмжлэгдсэн мастер гэрээ байгуулсан дэлхийн анхны арилжааны банк болсон ба энэхүү албан ёсны байр сууриараа дамжуулан Монгол Улсын тогтвортой хөгжилд бодитой хувь нэмэр оруулж байна.

Магадлан итгэмжлэгдсэн эхний таван жилдээ Банк нь УАНС-тай хамтран есөн төслийг хэрэгжүүлсэн ба үүний зургаан төсөл нь амжилттай хэрэгжиж дууссан бол гурван төсөл нь одоогоор хэрэгжсээр байна. 2022 онд дахин магадлан итгэмжлэгдсэний дараа 2023 оны 10 дугаар сард ХасБанк нь эрчим хүчний хэмнэлттэй халаалт, дулаалгын систем,

хүртээмжтэй орон сууцны санхүүжилтийн хөтөлбөрүүдэд зориулж 8 сая ам.долларын нэмэлт санхүүжилтийн эх үүсвэрийг хүлээн авсан. 2024 онд дэлхийн уур амьсгалын түншлэлийн сангаас (Global Climate Partnership Fund) байгаль орчин, нийгэмд хэмжигдэхүйц нөлөө бүхий санхүүгийн шинэлэг шийдлээр тогтвортой хөгжилд оруулсан бидний хувь нэмрийг үнэлж Дэлхийн хамтын ажиллагааны шагналыг гардууллаа. Голчлон Монгол Улсад эрчим хүчний хэмнэлттэй орон сууцны зах зээлийг өргөжүүлэх чиглэлд ХасБанкны хүчин чармайлтыг үнэлж тус шагналыг гардуулсан билээ. Чухамдаа УАНС болон бусад түншлэлийн дэмжлэгтэйгээр ХасБанк нь дотоодын аж ахуйн нэгж, айл өрхүүдэд эрчим хүчний хэмнэлттэй, сэргээгдэх эрчим хүчний технологийн зээлийг хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр олгох боломжтой болсон ба энэ нь ногоон, эрүүл Монголыг бий болгоход хувь нэмрээ оруулж буй юм.

Төсөл, хөтөлбөрүүд

ХасБанкны тогтвортой санхүүжилтийн үйл ажиллагаа нь чадавх бэхжүүлэх, мэдлэг дээшлүүлэх, ногоон зээл олгох, хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавихад чиглэдэг.

Бичил, жижиг, дунд бизнесийн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг бууруулахад чиглэсэн бизнесийн зээлийн хөтөлбөр- 2016

Зорилго: Бичил, жижиг, дунд бизнесийн эрчим хүчний хэмнэлт болон хүлэмжийн хийн ялгарал багатай бизнесийн загварыг нэвтрүүлэлтийг санхүүжүүлж, дэмжлэг үзүүлэх.

Төслийн нийт
үнэ цэнэ:
60 Сая ам.доллар

CO2 бууруулалт:
1.2 сая тн CO2

Монголын бизнес эрхлэгчдийн 90 гаруй хувь нь Бичил, жижиг, дунд бизнесийн ангилалд багтдаг бөгөөд ихэнх нь үр ашиггүй тоног төхөөрөмж, процесс ашигласаар байна. 2016 онд батлагдсан ХасБанкны Бичил, жижиг, дунд бизнесийн хүлэмжийн хийн ялгаралтыг бууруулах бизнесийн зээлийн хөтөлбөр нь УАНС-тай хамтран ажилласан анхны төслүүдийн нэг юм. Энэхүү хөтөлбөр нь Монголын Бичил, жижиг, дунд бизнесийн зах зээлд эрчим хүчний хэмнэлттэй, сэргээгдэх эрчим хүчний шийдлүүдийн нэвтрүүлэх үйл явцыг дэмжих зорилготой. Мөн энэхүү хөтөлбөр нь эмэгтэй бизнес эрхлэгчдийг хөнгөлөлттэй нөхцөлтэй зээлийн санхүүжилтээр дэмжих зорилготой юм. Төслийн хөтөлбөрт ХасБанкны Бичил, жижиг, дунд бизнесийн харилцагчдыг чадавхжуулах сургалтууд, зээлийн мэргэжилтнүүдэд зориулсан ногоон зээлийн бүтээгдэхүүний сургалтууд, ногоон зээлийг тодорхойлоход туслах технологийн жагсаалтууд, Бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд зориулсан ногоон санхүүжилтийн форум зэрэг багтана.

Эрчим хүчний хэмнэлттэй хэрэглээний зээлийн хөтөлбөр - 2018

Зорилго: Эрчим хүчний хэрэглээг 20-иос доошгүй хувиар бууруулах халаалтын хэрэгсэл, орон сууцны бүтээгдэхүүнд зээл олгох.

Төслийн нийт үнэ
цэнэ:
21 сая ам.доллар

CO2 бууруулалт:
0.47 сая тн CO2

ХасБанк нь 2019 онд Эрчим хүчний хэмнэлттэй хэрэглээний зээлийн хөтөлбөрийг (EECLP) санаачилж байсан. Энэхүү хөтөлбөр нь Монголын айл өрхүүдийг чанар муутай нүүрс болон үр ашиггүй зуухны хамаарлыг бууруулах эрчим хүчний хэмнэлттэй бүтээгдэхүүн рүү шилжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилготой. Хөтөлбөрт цахилгаан халаалтын төхөөрөмж, дулаалгын сайжруулалт, өрөө тасалгааны шинэчлэл, эрчим хүчний хэмнэлттэй орон сууцны зээл зэрэг санхүүжилтийн боломжууд багтсан. 2022 онд Банк нь эрчим хүчний аудитуудтай хамтран сургалт зохион байгуулах, НҮБ-ын Хүүхдийн сантай хамтран кейс судалгаа болон маркетингийн сурталчилгааг хийх байдлаар чадавх бэхжүүлэхэд илүү төвлөрч хөтөлбөрийн цар хүрээгээ тэлсэн. Мөн ХасБанк нь сургалтаар дамжуулан Эрчим хүчний зохицуулах хороо, Монгол улсын орон сууцны инновацын төв зэрэг бодлого хэрэгжүүлэгч байгууллагуудтай харилцаа, холбоогоо бэхжүүлсэн. ХасБанк нь дөрөв дэх жилдээ УАНС, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамтай хамтран цахилгаан халаалтын төхөөрөмж, дулаалга зэрэгт зориулсан хэрэглээний хөнгөлөлттэй хүүтэй зээлийг иргэдэд олгосон. ХасБанк нь EELCP-ээр хөтөлбөрийн эко хэрэглээний зээлээр дамжуулан хүлэмжийн хийн ялгарлыг нийт 5,557 тонноор амжилттай бууруулаад байна.

Монголын ногоон санхүүгийн корпорац (MGFC)- 2020

Зорилго: Санхүүгийн түншлэгч байгууллагууд (PFI)-аар дамжуулан дулаан тусгаарлалт, эрчим хүчний хэмнэлттэй бизнес, хүртээмжтэй ногоон орон сууцны ипотекийн зээл олгох.

Төслийн нийт үнэ
цэнэ:
49.7 сая ам.доллар

CO2 бууруулалт:
3.8 сая тн CO2

Бидний дөрөв дэх санхүүжилтийн санал болох MGFC-ын төслийн санхүүжилтийг УАНС-ийн Удирдах зөвлөл баталлаа. MGFC нь “Байгаль орчинд ээлтэй ногоон төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх төр, хувийн хэвшлийн хамтарсан ногоон санхүүгийн тогтолцоог бүрдүүлж, хөгжүүлэх” Монгол Улсын 2050 он хүртэлх хөгжлийн бодлогын зорилтыг хэрэгжүүлэх Монголын анхны ногоон санхүүгийн байгууллага юм. Уг төслийг УАНС, Монгол Улсын Засгийн газар, орон нутгийн хувийн хэвшлийн байгууллагуудын хамтын санхүүжилттэй хэрэгжүүлнэ. Гурван талт хамтын ажиллагаа нь Монгол Улсын ногоон санхүүгийн хөгжил, чадавх бэхжүүлэлт, болон хууль эрх зүйн орчинд дэмжлэг үзүүлэх чухал үүрэгтэй.

2024 ОНЫ ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

1. GCPF-ийн 2024 оны шилдэг төсөл шагнал авлаа

ХасБанкны Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зээлийн хөтөлбөр нь Даян дэлхийн уур амьсгалын түншлэлийн сан (GCPF)-ийн 2024 оны шилдэг төслөөр шалгарч, 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдөр Швейцарын Цюрих хотноо болсон ёслолын үеэр шагналаа гардаж авлаа. Энэ нь тус сангийн шагналыг Монголоос авч буй анхны тохиолдол юм.

Даян дэлхийн уур амьсгалын түншлэлийн сангаас ХасБанкны Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зээлийн хөтөлбөрийн байгаль орчинд оруулж буй хувь нэмэр, нийгэм,

эдийн засгийн үр нөлөөг өндрөөр үнэлэн шилдгээр шалгаруулсан бөгөөд эрчим хүчний хэмнэлттэй барилгын зээлийн салбарыг хөгжүүлж, санхүүжилтийн механизмыг бүрдүүлэх чиглэлээр сүүлийн 15 жилийн хугацаанд хэрэгжүүлсэн тогтвортой бодлого, тууштай үйл ажиллагаагаараа ХасБанк бусад олон улсын нэр дэвшигчдээс илт ялгарсныг хэлж байлаа.

ХасБанк 2016 онд НҮБ-ын Уур амьсгалын ногоон сангийн (УАНС) Үндэсний Хэрэгжүүлэгч байгууллага болсноосоо хойш тус сангийн хамтарсан санхүүжилттэй Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууцны зээлийг зах зээлд нэвтрүүлж, эрүүл, дулаан, тав тухтай, халаалтын цэвэр шийдэл бүхий орон сууцанд амьдрах боломжийг иргэд, харилцагчдадаа олгосоор байна.

2. Эрчим хүчний хэмнэлттэй амины орон сууц, хотхоны зээлийг иргэдэд танилцуулах аялал

2024 оны 7 дугаар сарын 7-ны өдөр ХасБанкны хамтран ажилладаг 7 компанийн загварын байшинг үзэж танилцах Автобустай аяллыг зохион байгуулж, уг аяллын үеэр хамтран ажилладаг өөр 10 компанийн санал болгож буй эрчим хүчний хэмнэлттэй байшинг цахимаар танилцуулав. Автобустай аялалд нийт 120 харилцагчид хамрагдсан байна.

Тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр эрчим хүчний хэмнэлттэй байшингийн загваруудыг иргэдэд танилцуулж, эрчим хүчний хэмнэлттэйгээр байшингийн дулаалга, халаагуурыг шийдэх бүрэн боломжтойг харуулан тав тухтай эрүүл орчинд эдийн засгийн хэмнэлттэй, байгаль орчинд ээлтэй хүссэн загвараар амины орон сууцаа бариулах талаар мэдээлэл хүргэн бодит үр дүнг харуулсан үйл ажиллагаа болсон.

3. Жижиг, дунд бизнесүүдэд ISO стандарт нэвтрүүлэх хөтөлбөр

2024 оны 3 дугаар сарын 25-нд ХасБанк нь жижиг, дунд бизнесүүдэд ISO стандарт нэвтрүүлэхэд нь тусламж үзүүлэх хөтөлбөрийг зарлав. Энэхүү хөтөлбөр нь жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдэд үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх, бүтээгдэхүүн үйлчилгээнийхээ чанарыг сайжруулах, улмаар бараа бүтээгдэхүүнээ экспортлоход нь бодит тусалцаа үзүүлэх зорилготой юм. ХасБанкны зүгээс ISO стандарт нэвтрүүлэхэд шаардагдах зөвлөх үйлчилгээний болон баталгаажуулалтын зардлын 80 хүртэлх хувийг санхүүжүүлж, тус хөтөлбөрт нийтдээ 250 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийлээ.

ISO стандарттай холбоотой мэдээ мэдээллийг бизнесүүдэд хүргэх зорилгоор Стандарт хэмжил зүйн газартай хамтран 2024 оны 4 дүгээр сарын 12, 19-ний өдрүүдэд үнэ төлбөргүй сургалтуудыг амжилттай зохион байгуулсан. Энэхүү 2 удаагийн сургалтад нийт 100 гаруй аж ахуй нэгж хамрагдсан бөгөөд Увс, Ховд, Завхан Өмнөговь, Сэлэнгэ аймгуудаас цахимаар оролцлоо. Сургалтад хамрагдсан бизнес эрхлэгчдэд Стандарт, хэмжил зүйн газрын мэргэжилтнүүд ерөнхий мэдээлэл олгосноос гадна менежментийн тогтолцооны стандартыг үйл ажиллагаандаа уялдуулан хэрхэн хэрэгжүүлэх, ISO стандарт нэвтрүүлэхэд анхаарах зүйлс зэрэг чухал сэдвүүдийн хүрээнд зөвлөгөө мэдээлэл өгч ажилласан.

2024 оны 6 дугаар сард Стандарт хэмжил зүйн газартай хамтарч 16 аж ахуйн нэгжийг шалгаруулсан ба тэдний зөвлөх үйлчилгээ болон баталгаажуулалтын зардлын 80%-ийг ХасБанкнаас санхүүжүүлэх батламжаа хүлээн авсан билээ. Эдгээр 16 аж ахуйн нэгжийн 14 нь Улаанбаатар хотоос, 2 нь орон нутгаас буюу Хөвсгөл аймаг, Говьсүмбэр аймгийн Чойр сумаас шалгарсан жижиг дунд бизнесүүд бол 50% нь хүнсний үйлдвэрлэл эрхлэгч байна. Мөн малын тэжээл, мал аж ахуй эрхлэгчид, аялал жуулчлал, үйлчилгээний байгууллага гэх мэт Монгол Улсын эдийн засгийн хувьд чухал нөлөөтэй олон салбарын төлөөллүүд шалгарчээ.

Нийгэм

НИЙГЭМ

Ажилтнууд ба жендерийн олон янз байдал

Банк нь бизнесийн дотоод болон гадаад үйл ажиллагаандаа хувь хүний үндэс, угсаа, нас, хүйс, хүйсийн чиг баримжаа, бэлгийн чиг хандлага, гэрлэлтийн байдал, хөгжлийн бэрхшээл, арьс өнгө, нийгмийн гарал байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсрол, соёл, зан заншил, улс төрийн итгэл үнэмшил зэргээр нь ялгаварлан гадуурхахгүй байх зарчим баримталдаг.

Ажилтнууд

Дундаж ажилласан жил: 8.2 жил
Дундаж нас: 35.2

Хүйсийн тэнцвэрт байдал

ХасБанкны ажилтны сэтгэл ханамжийн судалгааны үр дүн

88.6%

Ажилтны сайн сайхан оршихуй, ажил амьдралын тэнцвэртэй байдал, хөнгөлөлт хангамж

ХасБанк нь ажилтнуудын сэтгэл ханамж, сайн сайхан байдлыг нэмэгдүүлэхийн тулд ажилтнуудын сэтгэл ханамжийн судалгаа болон цогц бодлого, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж байна. Эдгээр хөтөлбөрүүд нь эрүүл, сэтгэл ханамжтай амьдралыг бий болгох бүтээмжтэй, тогтвортой, таатай ажлын орчин бүрдүүлэхэд чиглэсэн байдаг. Бид холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу ажилтнуудаа хөнгөлөлт хангамж, нөхөн олговор олгон, эрүүл мэндийн даатгал, амьдран суух орон сууцны хөнгөлөлттэй зээлийн хөтөлбөрт хамруулан, ажилтны урт хугацаат хадгаламжийн хөтөлбөр мөн хэрэгжүүлж байна.

Төрсөн өдрийн чөлөө **1 өдөр**

Гүйцэтгэх захирлын чөлөө **2 өдөр**

Эрүүл мэндийн үзлэг **1 өдөр**

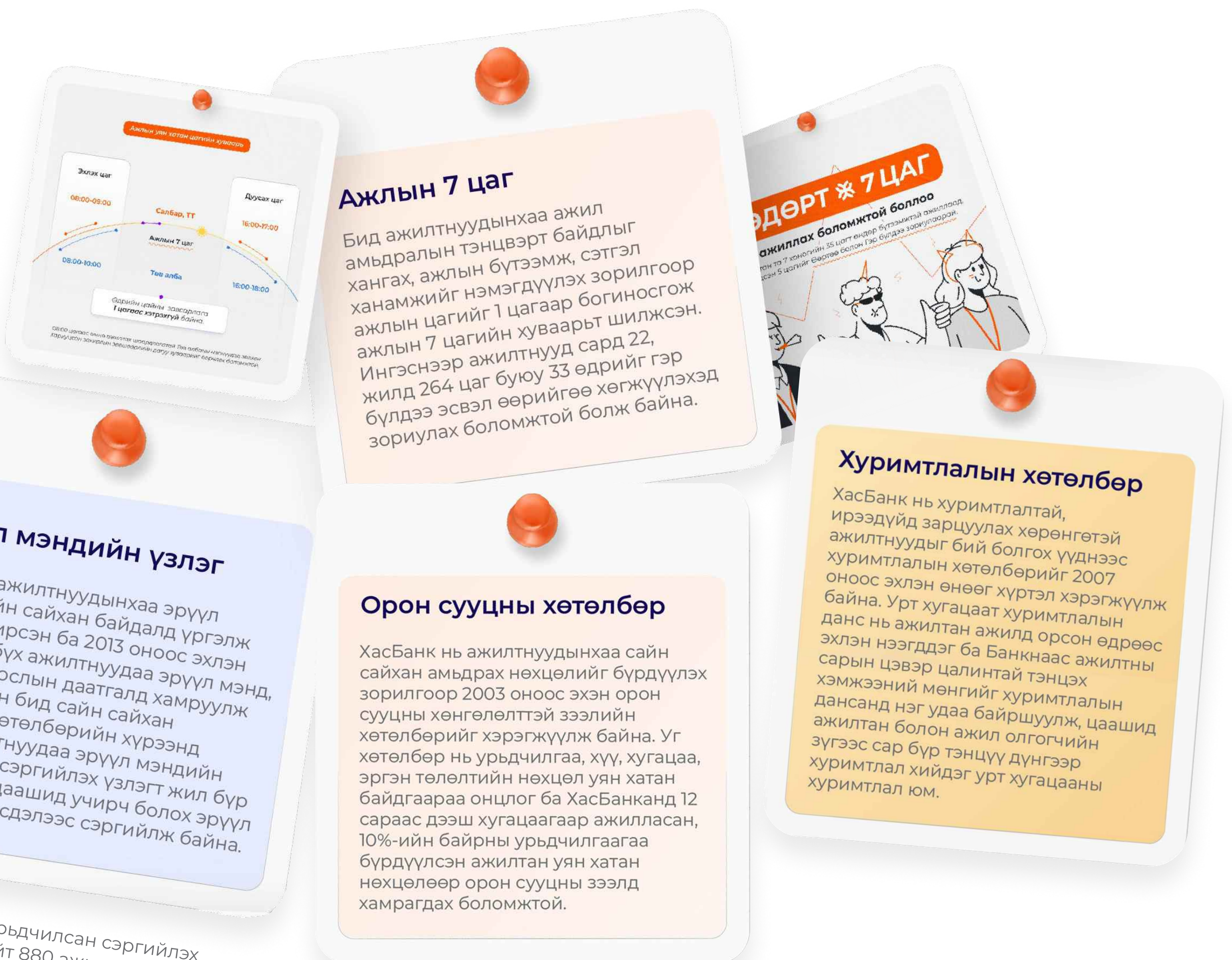
Зайнаас ажиллах боломж

Уян хатан цагийн хуваарь

Ажлын 7 цаг

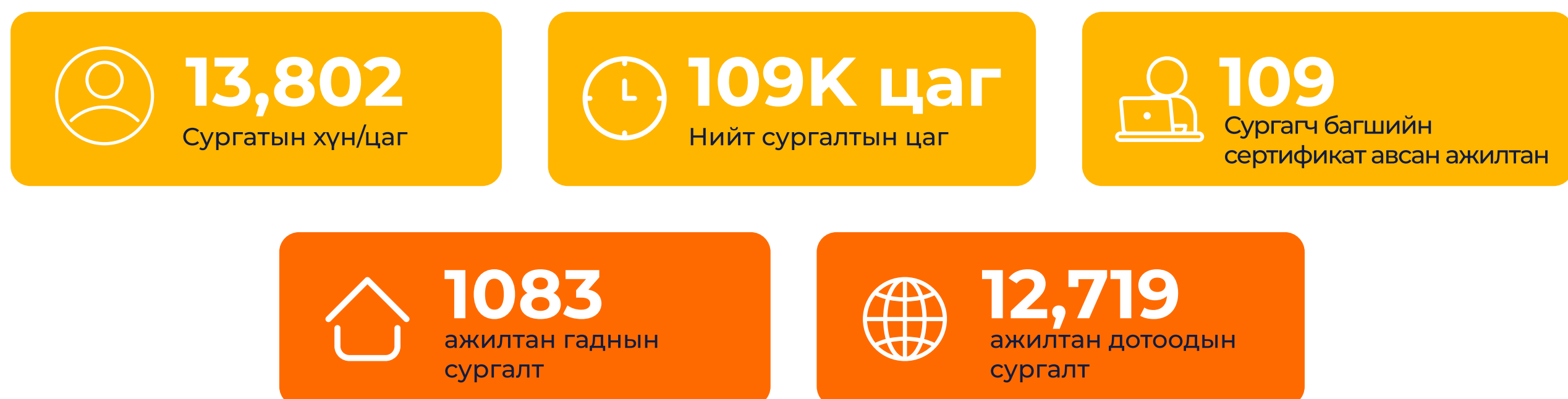

Тайлант онд урьдчилсан сэргийлэх үзлэгт нийт 880 ажилтныг хамруулаад байна.

2024 онд орон сууцны зээлд хамрагдсан нийт ажилтан: 180

Ажилтны сургалт, хөгжил

ХасБанкны сургалт хөгжлийн бодлого нь Ажилтнуудынхаа ажил, мэргэжлийн ур чадвар, мэдлэгийг дээшлүүлэх, тасралтгүй суралцагч байгууллагын соёлыг бэхжүүлэх, дотоод гадаад нөөц бололцоогоо хослуулан хамтдаа суралцаж, хуваалцах зарчимд суурилдаг бөгөөд бид олон улсын болон дотоодын сургалт хөгжлийн хөтөлбөрүүдэд ажилтнуудаа тогтмол хамруулж байна.

Эко банкны газраас ажилтан болон харилцагчдад зохион байгуулсан сургалтын мэдээлэл:

Тайлант онд нийт 246 ажилтан, 635 харилцагчдад ногоон зээлийн бүтээгдэхүүний талаар мэдээлэл хүргэх сургалтыг зохион байгуулсан.

Нийгмийн хариуцлага ба оролцоо

ХасБанк нь тогтвортой хөгжилд оруулж буй хувь нэмрээ нийгмийн хариуцлага гэж ойлгодог бөгөөд нийгмийн хариуцлагаа өндөрт ухамсарлаж байгаль орчныг хамгаалж ээлтэй байх, байгаль орчныг сэргээх, ажилтан болон харилцагчдаа халамжлах, Монгол Улсын соёлын өвийг дэлгэрүүлэх, хүүхэд залуучуудын эрдэм мэдлэгийг дээшлүүлэх, урлаг спортыг хөгжүүлэхэд зорьсон үйл ажиллагааг жил бүр зохион байгуулж, ивээн тэтгэж ирсэн.

2024 онд дараах үйл ажиллагааг дэмжиж ажилласан.

Бяцхан зүрхэнд амьдрал бэлэглэе уриатай “Зүрх мартаггүй” төсөлд 100 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүллээ.

Ирээдүйн саятны нэрэмжит оюутны тэтгэлэгт хөтөлбөрийг зарлан хэрэгжүүлж, дотоодын магадлан итгэмжлэгдсэн их, дээд сургуулийн бакалаврын хөтөлбөрт суралцдаг 100 оюутныг шалгаруулж, 5 сая хүртэлх төгрөгийн сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг олголоо.

Эрхтэн шилжүүлэн суулгах Монголын холбооноос зохион байгуулсан “Шилжүүлэн суулгалтыг инновацаар баяжуулъя - Transplantation Enhanced by Innovation” уриатай ICOT-2024 олон улсын хурлыг дэмжин ажиллалаа.

Хасын хүлэгүүд мэргэжлийн сагсан бөмбөгийн багтай 2004 оноос хойш 20 дахь жилдээ хамтран ажиллаж, ивээн тэтгэж байна.

Санхүү эдийн засгийн их сургуультай хамтран олон улсын ERASMUS хөтөлбөр буюу ажлын байранд суурилсан сургалтын хөтөлбөрийг 6 сарын хугацаанд хэрэгжүүлэхээр тохиролцож, санамж бичигт гарын үсэг зурлаа.

Монголын Үндэсний Олимпын Хороо / МҮОХ/-ны 2023-2025 оны “АЛТАН ТҮНШ” байгууллагаар хамтран ажиллаж байна.

Хөгжлийн Алтан Сан Холбоо ТББ

ХасБанк нь Хөгжлийн Алтан Сан Холбоо ТББ-аараа дамжуулан олон нийтэд чиглэсэн төсөл, үйл ажиллагааг тогтмол хэрэгжүүлсээр байна.

ТББ-н үндсэн үйл ажиллагааны чиглэл:

- Хүүхдийн хөгжил
- Хүүхдийн боловсрол
- Байгаль орчин

Гишүүд:

- ХасБанкны ажилтнууд сайн дурын үндсэн дээр

Нийт гишүүд: 840

Хөгжлийн Алтан Сан Холбоо ТББ нь тайлант онд олон нийтэд чиглэсэн дараах төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлээд байна.

Афлатон нийгэм, санхүүгийн боловсрол олгох хөтөлбөр

Төслийн зорилго: 6-18 насны хүүхэд, залуучуудад нийгэм, санхүүгийн боловсрол олгох, тэднийг өөртөө итгэлтэй, хариуцлагатай иргэн болгон төлөвшүүлэхэд тусалдаг.

30
Сургуульд

2500
Сурагчдад

900
Насанд
хүрэгчдэд

30
Сургагч багш
бэлтгэв

2010-аас 2019 оны хооронд Афлатон хөтөлбөрт 8-аас 13 насны нийт 27,000 хүүхэд хамрагдсан.

ХасLab компьютерын тэнхим тохижуулалт

Зорилго: Хүүхдүүд суралцаж буй орчноосоо үл хамааран дэлхийн боловсролыг дэргэдээсээ авч, тэгш хөгжих боломжийг олгох. Хөдөө, орон нутгийн 3 сургуулийн компьютерын тэнхимийг иж бүрэн компьютер болон ширээ, сандлаар тохижуулав. Тус төслийн хүрээнд нийт 6000 сурагчийн суралцах нөхцөлд эерэг өөрчлөлт гарах юм.

ХасLab – 1. Сэлэнгэ аймаг,
Сайхан сумын II-р сургууль

1000 сурагчид **ОНОЛ-оор**

ХасLab – 2. Хөвсгөл аймаг,
Дэлгэрмөрөн цогцолбор сургууль

3000 сурагчид **ХҮРТЭЭМЖҮЙ**

ХасLab – 3. Увс аймаг,
Цогцолбор II-р сургууль **ДОТУУР БАЙР**

2000 сурагчид **24/7 цаг**

6000 сурагч
(жил бүр)
Сурах нөхцөлд
ЭЕРЭГ өөрчлөлт

Үр дүн:

- Онолын хичээл ард хоцорсон
- Илүү үр дүнтэй сурахын тулд утаснаас илүү компьютер ашиглахыг дэмжих
- Интернэт хялбар хандах боломжийг хангах
- Сурах хүсэл эрмэлзлийг төрүүлэх
- Тэгш хүртээмжийг нэмэгдүүлэх
- Цаг хугацаа хязгаарлалтгүй
- Үр дүнтэй сурах орчныг дэмжих

Ирээдүйг дүү нартаа хандивын аян

Зорилго: Зорилтот бүлгийн хүүхдүүдийн сурч боловсрох орчин нөхцөлд хувь нэмрээ оруулан дэмжих зорилготой. Тус аяны хүрээнд Чингэлтэй дүүргийн алслагдсан бүсийн 45 хүүхэд, 19 байршлын 70 хүүхдэд буюу нийт 115 хүүхдэд сургалтын хэрэглэгдэхүүн өгсөн.

Авьяастай хүүхдийг ивээн тэтгэх хөтөлбөр /Авьяастан хөтөлбөр/

спортын 6 төрөлд нийт 19 хүүхдэд дэмжлэг үзүүлэв.

Үр дүн:

- Шатрын FIDE master цолны болзол
- Бүжгийн төрөлд 2 алтан медаль, цом
- Модон барилдааны хүрэл медаль

Бусад хандив, дэмжлэг

Нийт 200 хүүхдэд дэмжлэг үзүүлэв.

Үр дүн:

- Цахим номын санд 2ш иж бүрэн компьютер
- Байгальд ээлтэй залуучуудын чуулга уулзалтад 100 хүүхдэд эко тор
- СӨБ хөлбөмбөгийн тамирчдад хүүхдийн баярын бэлэг
- “Гэрэлт өнгө” төсөл асрамжийн газрын хана будах

Эзэнтэй мод төсөл

Эзэнтэй мод төсөлд нийт 4 сургуулийн хүүхдүүд хамрагдаж 4 байршилд мод тарьсан. Тус хөтөлбөрөөр 2010-2024 оны хооронд нийт 33,000 мод тарьж, 30 гаруй төгөл бий болгосон. Сурагчид байгальтайгаа холбоо тогтоохын зэрэгцээ, хүрээлэн буй орчиндоо идэвхтэй хувь нэмрээ оруулах боломжийг олгодог.

Санта маркет баярын худалдаа, Нууц Санта

Зорилго: Ажилтнуудын дунд шинэ жилийн уур амьсгалыг бий болгох, мөн “Нууц Санта” төслийн санхүүжилтийг босгох зорилгоор худалдааны арга хэмжээг зохион байгуулсан. Алслагдсан бүс нутгийн хүүхдийн мөрөөдлийг биелүүлэхийн тулд “Нууц Санта” төслийг хэрэгжүүлэх.

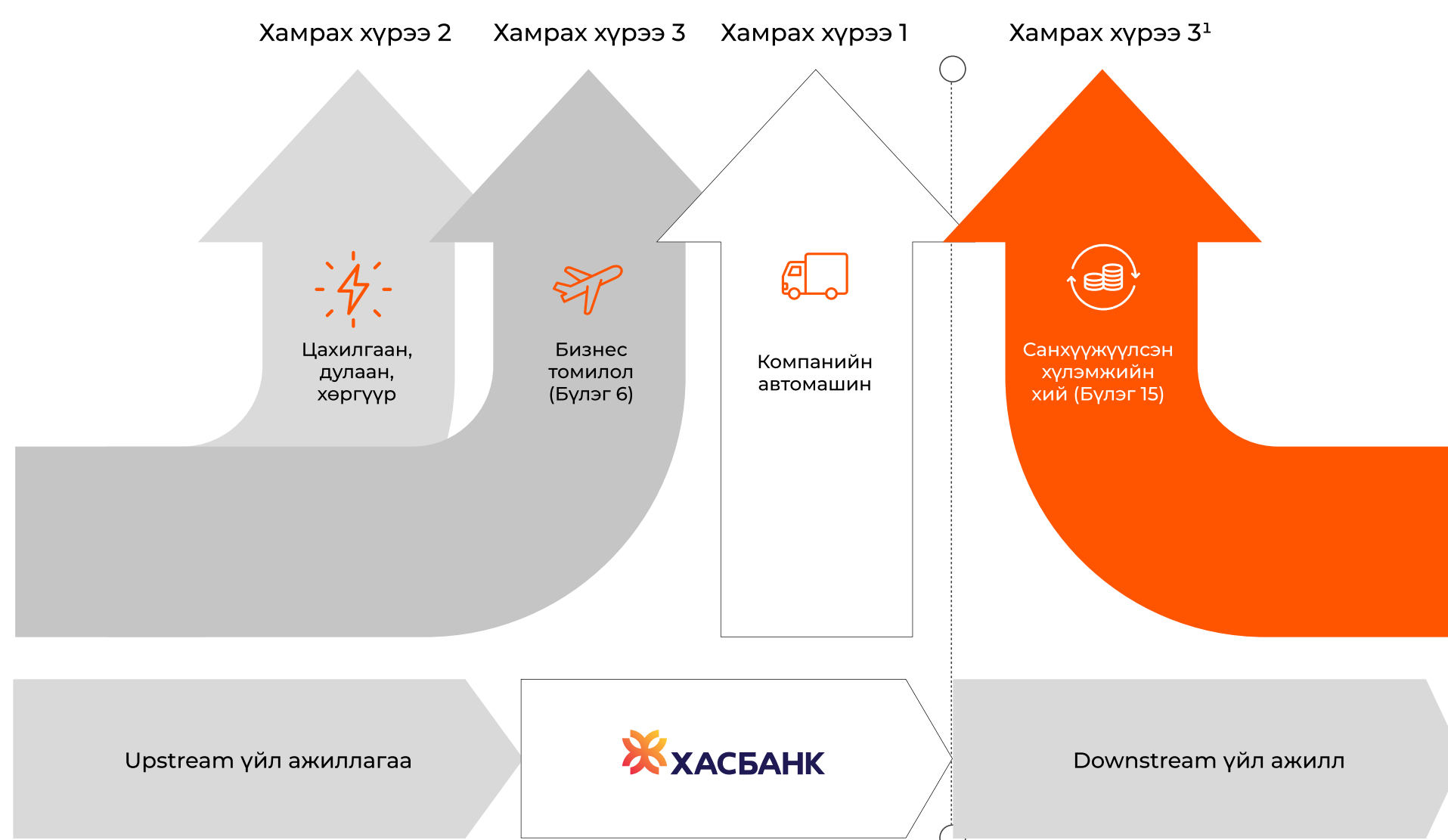
Дорнод аймагт амьдардаг 78 хүүхдүүдэд шинэ жилийн бэлэг гардуулсан.

ХАВСРАЛТ

Хамрах хүрээ 1,2 болон 3-ын хүлэмжийн хийн ялгарлыг ойлгох нь

Хүлэмжийн хийг Хүлэмжийн хийн тооцоолол, тайлагналын олон улсын стандарт (GHG Protocol global framework)-ын дагуу тооцдог ба тэрхүү аргачлалаар хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг эх үүсвэрээс нь хамааруулан 3 төрөлд хуваадаг. Хамрах хүрээ 1 болон 2 ялгаруулалт нь компанийн үйл ажиллагаатай холбоотой бол хамрах хүрээ 3 ялгаруулалт нь ханган нийлүүлэлтийн сүлжээний шууд бус ялгаруулалт юм.

- Хамрах хүрээ 1 ялгаруулалтад компанийн өмчлөл эсхүл хяналтад байгаа хөрөнгөөс үүсэж буй шууд ялгаруулалтыг хамааруулна. Жишээ нь: Автомашины түлш шаталтаас үүсэх ялгаруулалт;
- Хамрах хүрээ 2 ялгаруулалтад Цахилгаан, дулаан эсхүл хөргүүрийн ашиглалтаас үүдэлтэй шууд бус ялгаруулалтыг хамааруулна.
- Хамрах хүрээ 3 ялгаруулалтад компани өөрөө шууд үүсгээгүй, боловч өртгийн сүлжээний явцад үүсэх шууд бус ялгаруулалтыг хамааруулна. Үүнд, ажилтнуудын ажил гэрийн хоорондын зорилт хөдөлгөөн, бизнесийн томилолт зэргээс үүсэх ялгаруулалтууд орно. Эдгээр ялгаруулалтууд нь 15 бүлэгт хуваагддаг.

Хүлэмжийн хийн тооцооллын аргачлал:

Банкны үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн тооцоолол нь Хүлэмжийн хийн тооцоолол, тайлагналын олон улсын стандарт (GHG Protocol global framework)-ын дагуу тооцогдсон бол санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоолол нь нүүрстөрөгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн санхүүгийн түншлэл (PCAF)-ын стандартын дагуу тооцогдсон. ХасБанкны санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоолол нь дунд бизнесийн болон корпорейт зээл, орон сууцны зээл болон автомашин худалдан авах зээлийн багцын хувьд хийгдсэн ба тооцооллыг PCAF-ын нээлттэй мэдээллийн сангийн хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын хүчин зүйлд үндэслэн тооцсон.

Үйл ажиллагааны хүлэмжийн хийн тооцоолол

ХасБанк нь үйл ажиллагаанаас үүссэн хүлэмжийн хийн ялгарлаа хамрах хүрээ 1, 2 болон 3 (Бизнес томилолт)-ын хувьд тооцсон ба Бизнес томилолт/Нислэг/-с үүссэн хүлэмжийн хийг тооцохдоо нислэг хоорондын зай, DEFRA-н ялгаруулалтын хүчин зүйлд үндэслэн тооцов.

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоолол

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоололд 2022 оны PCAF аргачлалыг ашигласан ба тооцооллын ерөнхий аргачлалыг зээлийн төрөл тус бүрээр доорх хүснэгтээр харуулав.

Бизнесийн зээл

Сектор ангилал	NACE.v2
Тооцоололд ашигласан аргачлал	Аргачлал 3а, 3с
Үйл ажиллагааны хувьсагч	Хөрөнгө эсхүл Орлого
Улс эсхүл Бүс нутаг	Ази Номхон Далай
Ялгаруулалтын хүчин зүйлийн эх сурвалж / Он	Exiobase, 2019
Дата өгөгдлийн чанар	4 эсхүл 5

Бизнесийн зээлийн санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоололд ашигласан томъёо:

Аргачлал 3с-н хувьд:

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий= $\sum_c$ Зээлийн үлдэгдэл_c x Компанийн хүлэмжийн хийн ялгарал_c

Аргачлал 3а-н хувьд:

Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий= $\sum_c \frac{\text{Зээлийн үлдэгдэл}_c}{\text{Нийт өөрийн хөрөнгө} + \text{Өр төлбөр}_c} \times \text{Компанийн хүлэмжийн хийн ялгарал}_c$

Ипотекийн зээл

Сектор ангилал	NACE.v2
Тооцоололд ашигласан аргачлал	Аргачлал 2b
Үйл ажиллагааны хувьсагч	Талбайн хэмжээ (m2)
Улс эсхүл Бүс нутаг	Казакстан
Барилгын төрөл	Орон сууцны зориулалттай барилга
Ялгаруулалтын хүчин зүйлийн эх сурвалж/ огноо	PCAF Global building dataset, 2024
Дата өгөгдлийн чанар	4

Орон сууц худалдан авах зээлийн санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хийн тооцоололд ашигласан томьёо:

$$\text{Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий} = \sum_{b,e} \frac{\text{Зээлийн үлдэгдэл}_b}{\text{Орон сууцны үнэлгээ}_b} \times \text{Эрчим хүчний дундаж хэрэглээ}_{b,e} \times \text{Орон сууцны талбай}_b \times \text{Ялгаруулалтын хүчин зүйл}_e$$

Автомашин худалдан авах зээл

Автомашины ангилал	PCAF ангилал
Тооцоололд ашигласан аргачлал	Option 2b
Үйл ажиллагааны хувьсагч	Автомашины жилын дундаж CO2e ялгаруулалт
Улс эсхүл Бүс нутаг	Монгол
Ялгаруулалтын хүчин зүйлийн эх сурвалж	EEA Passenger Vehicles, 2020
Дата өгөгдлийн чанар	3

$$\text{Санхүүжүүлсэн хүлэмжийн хий} = \sum_{b,e} \frac{\text{Зээлийн үлдэгдэл}_v}{\text{Автомашины үнэлгээ}_v} \times \text{Туулсан км}_r \times \text{Шатахуун зарцуулалт}_{v,f} \times \text{Ялгаруулалтын хүчин зүйл}_f$$

PCAF дата өгөгдлийн чанар

PCAF дата өгөгдлийн чанарын оноо нь 1-5 хооронд байдаг ба 1 нь хамгийн өндөр чанартай дата өгөгдлийг, 5 нь хамгийн бага чанартай дата өгөгдлийг илэрхийлнэ.

Дата өгөгдлийн чанарын 1-ээс 5 оноо		
Тодорхой ↑ Тодорхойгүй	Оноо 1	Аудитчлагдсан хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын дата
	Оноо 2	Аудитчлагдаагүй хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын дата эсхүл эрчим хүчний хэрэглээнд үндэслэсэн дата
	Оноо 3	Компанийн үйлдвэрлэлийн мэдээлэлд үндэслэсэн дата
	Оноо 4	Салбар, бүс нутаг, улсын дундаж үзүүлэлт үндэслэсэн дат
	Оноо 5	Эдийн засгийн дундаж үзүүлэлт үндэслэсэн дата

Материаллаг байдлын үнэлгээний аргачлал

Биет эрсдэл

Биет эрсдэлийн материаллаг байдлын үнэлгээг цаг агаарын аюулт үзэгдэл Монгол Улсад тохиох магадлал, салбаруудын эмзэг байдлын түвшинд үндэслэн тооцсон.

Уур амьсгалын биет эрсдэл нь дараах байдлаар тодорхойлогдоно.

Уур амьсгалын эрсдэл = Нийлбэр (Гамшигт үзэгдэл, зээлийн үлдэгдэл, эмзэг байдал)

*Гамшигт үзэгдэл - Цаг агаарын гамшигт үзэгдлүүдийн тухайн газар нутагт тохиох магадлал /хэт халалт, ган, зуд, үер, хур тунадас/

*Зээлийн үлдэгдэл – Дунд, Корпорейт бизнесийн зээлийн үлдэгдэл;

*Эмзэг байдлын түвшин – Тухайн салбарын гамшигт үзэгдэлд өртөмтгий байдал, хохирлын хэмжээ, эргэн сэргэх чадвар;

Шилжилтийн эрсдэл

Шилжилтийн эрсдэлийн материаллаг байдлыг бодлого, зохицуулалт, технологи, болон зах зээлийн эрэлтэд өөрчлөлт орох магадлал, мөн салбарын эмзэг байдлын түвшинд үндэслэн тооцов.

Уур амьсгалын шилжилтийн эрсдэл нь дараах байдлаар тодорхойлогдоно.

Уур амьсгалын эрсдэл = Нийлбэр (Магадлал, зээлийн үлдэгдэл, эмзэг байдал)

**Магадлал – Шууд болон шууд бус ялгаруулалтаас үүдэлтэй бодлого, технологи, зах зээлийн эрэлтэд өөрчлөлт орох магадлал*

**Зээлийн үлдэгдэл – Дунд, Корпорейт бизнесийн зээлийн үлдэгдэл;*

**Эмзэг байдлын түвшин – Өөрчлөлтөд өртөмтгий байдал, учирч болох хохирлын хэмжээ, эргэн сэргэх чадвар;*

Тайлбар толь

Компанийн нийгмийн хариуцлага

Байгууллага нь санхүүгийн үзүүлэлтээс гадна өөрийн үйл ажиллагааны нийгэм, байгаль орчин, эдийн засагт үзүүлэх нөлөөг харгалзан үзэх бизнесийн ёс зүй болон хариуцлагыг ойлгоно.

Европын Сэргээн Босголт Хөгжлийн Банк (ЕСБХБ)

Зах зээлд суурилсан эдийн засгийг хөгжүүлэх, шилжилтийн шатанд байгаа улс орнуудад хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмждэг олон улсын санхүүгийн байгууллага.

Эрчим хүчний хэмнэлт

Эрчим хүчний хэрэглээг багасгахад чиглэсэн тодорхой ажлыг гүйцэтгэх эсвэл тодорхой бүтээгдэхүүнийг хэрэглэхэд эрчим хүчийг хэр хэмнэлттэй зарцуулж байгааг хэмжих хэмжүүр.

FMO

Нидерландын Хөгжлийн Агентлаг нь хөгжиж буй зах зээлд хувийн хэвшлийн тогтвортой хөгжлийг санхүүжүүлж, дэмжлэг үзүүлдэг байгуулга юм.

Уур амьсгалын ногоон сан (УАНС)

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Уур амьсгалын өөрчлөлтийн суурь конвенцын (UNFCCC) дагуу хөгжиж буй орнуудад уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх төсөл, хөтөлбөр, бодлого болон бусад үйл ажиллагааг дэмжих санхүүгийн байгууллага.

Хүлэмжийн хий

Дэлхийн агаар мандалд дулааныг барьж, хүлэмжийн орчныг үүсгэж, уур амьсгалын өөрчлөлтөд нөлөөлдөг нүүрстөрөгчийн давхар исэл болон метан зэрэг хийг хэлнэ.

Хүлэмжийн хийн протокол

Хүлэмжийн хийн протокол нь хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг хэмжих, удирдах, хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандарт, удирдамж, хэрэгсэл болон сургалтыг санал болгодог.

Нүүрстөрөгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн санхүүгийн түншлэл

Санхүүгийн байгууллагуудад зээл болон хөрөнгө оруулалтаас үүсэх хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг хэмжих, ил тод байдлыг дэмжих салбарын тэргүүлэх санаачилга.

Санхүүгийн салбарыг ногооруулах төв банк, санхүүгийн зохицуулагч байгууллагуудын сүлжээ

Уур амьсгалын эрсдэлийн удирдлагыг хөгжүүлэх, шилжилтийн үйл явцыг дэмжих санхүүжилтийг дэмжих чиглэлээр сайн туршлага солилцох зорилготой Төв банк болон хяналтын байгууллагуудын нэгдсэн бүлэг.

Нүүрстөрөгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн санхүүгийн түншлэл

Санхүүгийн байгууллагуудад зээл болон хөрөнгө оруулалтаас үүсэх хүлэмжийн хийн ялгаруулалтыг хэмжих, ил тод байдлыг дэмжих салбарын тэргүүлэх санаачилга.

Даян дэлхийн ил тод тайлагнал

Байгууллагуудын эдийн засаг, байгаль орчин, нийгмийн үр дүнг хэрхэн хэмжих, тайлагнах удирдамжаар хангадаг тогтвортой хөгжлийн тайлагналын өргөн хэрэглэгддэг тогтолцоо.

Олон Улсын Санхүүгийн Корпорац (ОУСК)

Хөгжиж буй орнуудын хувийн хэвшлийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор хөрөнгө оруулалт, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлдэг Дэлхийн Банкны Группийн гишүүн байгууллага.

Санхүүгийн Тайлангийн Олон Улсын Стандартууд (СТОУС)

Дэлхий даяар санхүүгийн тайланг бэлтгэх, уялдаа холбоо, болон хооронд нь харьцуулах боломж, үйл ажиллагааг зохицуулдаг олон улсын нягтлан бодох бүртгэлийн багц стандартууд.

Нийгэм, байгаль орчны менежментийн систем

Шийдвэр гаргах үйл явц, үйл ажиллагаанд нийгэм, байгаль орчны асуудлыг авч үзэх, нэгтгэх, удирдахад чиглэсэн бүтэц зохион байгуулалтын тогтолцоо.

Тогтвортой хөгжлийн нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын зөвлөлийн стандартууд

Компаниудын хувьд санхүүгийн нөлөө үзүүлэх материаллаг тогтвортой байдлын талаарх мэдээллийг хөрөнгө оруулагчдад ил болгох тусгайлсан стандартууд.

Уур амьсгалтай холбоотой санхүүгийн тодруулга хийх ажлын хэсэг

Жил бүрийн санхүүгийн тайландаа уур амьсгалтай холбоотой санхүүгийн эрсдэл, боломжуудыг ил тод болгох зөвлөмжийг компаниудад өгдөг олон улсын тогтолцоо.

Сайн дурын хүлэмжийн хийн ялгаруулалтын бууруулалт

Зохицуулагч байгууллагын шаардлагаас гадна өөрсдийн сайн дураараа бууруулсан хүлэмжийн хийн баталгаажуулсан ялгаруулалт, бөгөөд ихэвчлэн сайн дурын нүүрстөрөгчийн зах зээлд ашиглагддаг.

